

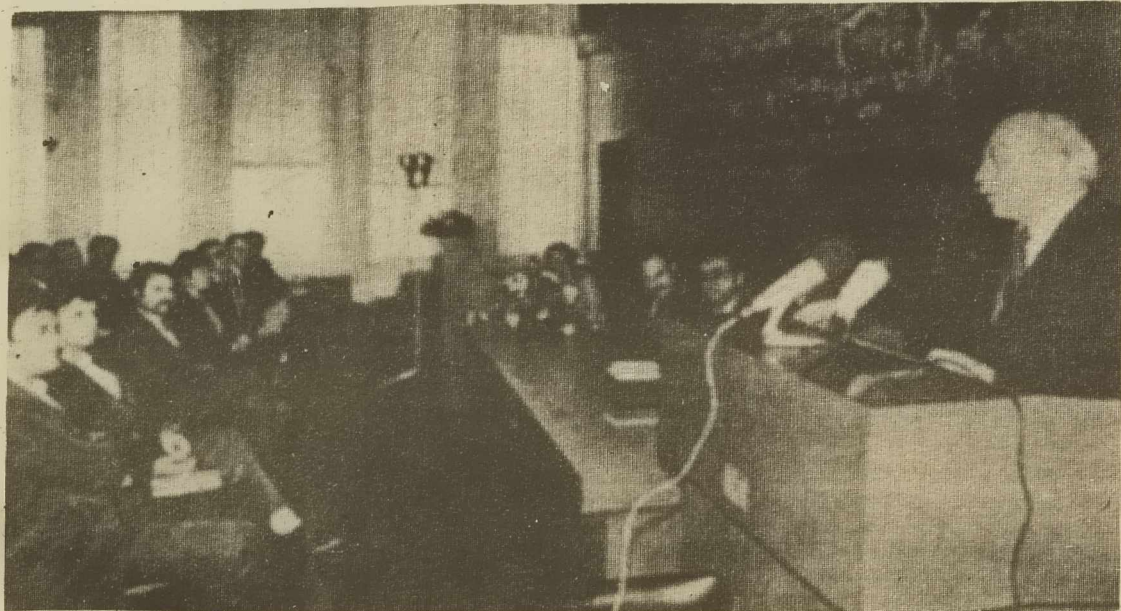
Leto XXXIII

Št. 3

Murska Sobota,
13. januarja 1981

CENA 4 DIN

VESTNIK

Ob 20-letnici dela komisije za narodnosti pri Pomurskem medobčinskem svetu SZDL je bila ob koncu prejšnjega tedna v Lendavi slovesnost, ki se je poleg številnih gostov udeležili tudi predsednik RK SZDL Mitja Ribič, ki je bil tudi slavnostni govornik. Posebej je podčrtal uspehe, ki jih je komisija dosegla pri svojem delu, rezultati pa lahko služijo za zgled, kako je treba urejati narodnostna vprašanja. Foto: B. Vugrinec

MURSKA SOBOTA

AVTOPREVOZNIKOV PREVEČ

V marsikaterih pogovorih, ki smo jim priča zadnje čase v murskosoboški občini — to pa je prišlo do izraza tudi na minulih srečanjih z našimi delavci na začasnem delu v tujini — se kaže težnja po večjem zaposlovanju v proizvodnji. Nekaj možnosti pa obstaja tudi v prihodnje za nekvalificirano delovno silo. Zlasti pa pogrešajo v murskosoboški občini številne storitvene dejavnosti, s pomočjo katerih bi lahko zadovoljili vrsto potreb občanov, neslutene možnosti pa se ponujajo tudi na področju drobnega gospodarstva. Po zadnjih podatkih je v murskosoboški občini okrog 600 obrtnikov; od tega 110 gostincev in kar 117 avtoprevoznikov. Zlasti slednjih je že zdaj preveč, zato bi se naj vsi novi interesi preusmerili v druge poklice, ki jih za zdaj še primanjkuje.

M. J.

LENDAVA

IZVOZNA PRIZADEVANJA

Gospodarstvo lendavske občine se je že v lanskem letu bolj kot kdajkoli poprej usmerilo v izvoz, vendar pa je pri tem doseglo skromnejše rezultate kot jih načrtujejo za letos. Med največje izvoznike v lendavski občini štejejo Planiko Turnišče, ki je izvozila na zapadno tržišče več kot 80 odstotkov celotne proizvodnje, INA-Nafto, Gorenje Varstroj, Primat in Elmo, ki izvažata tudi v dežele v razvoju. V letošnjem letu pa so izvozna prizadevanja še večja, zlasti močno povečanje pričakujejo v Gorenju-Varstroj, Planiki, INA-Nafti, trgovskem podjetju Univerzal, Lesni predelavi, Gradbeniku, devizni dohodek pa pričakujejo tudi v gostinstvu, zlasti zavoljo novega hotela, ki naj bi že letos odprl tudi termalno kopališče. Celotno gospodarstvo lendavske občine naj bi letos z izvozom ustvarilo za okoli 800 milijonov dinarjev dohodka.

Jani D.

GORNJA RADGONA

V LUČI AMANDMAJEV

Delovni osnutek statuta občine Gornja Radgona, s katerim so čakali na javno razpravo o ustavnih amandmajih, bo statutarno-pravna komisija pri skupščini občine dopolnila z dodatnim amandmajem in smernicami za javno razpravo in ga 26. tega meseca predložila delegatom vseh treh zborov občinske skupščine. Za tem pa bo stekla široka javna obravnava v vseh delovnih in življenjskih okoljih in nedvomno bo statut, ob tem pa tudi poslovnik skupščine občine, doživel korenite vsebinske spremembe. Tako bo torej Titova pobuda o kolektivnem delu, vodenju in odgovornosti slednjic le speljana v praktičnem delu in življenju — tudi v tej pomurski občini, kjer so tovrstne aktivnosti že v polnem zamahu. Potekale pa bodo vse tja do jesenskih mesecev, ko bodo predvidoma tudi sprejeti statuti in poslovniki občinskih skupščin.

B. Ž.

LJUTOMER

SPREMEMBE, NOVOSTI

Ustavnim dopolnilom Socialistične federativne republike Jugoslavije in Socialistične republike Slovenije kanijo v občini Ljutomer posvetiti najširšo skrb. Tako bi vsaj lahko sodili po temeljitih pripravah na javno razpravo, ki naj bi se začela že ta mesec in v tem mesecu tudi zaključila. Prav te dni so bili namreč na delovnem obisku v delovnih organizacijah in KS tamkajšnje občine predstavniki občinskega sindikalnega sveta, OK SZDL in komiteja občinske konference zveze komunistov. S predstavniki družbenopolitičnih organizacij in vodstev delovnih organizacij Tehnostroj, Imgrad in Ljutomerčan, ter seveda nekaterih drugih, so se namreč dogovorili o poteku te pomembne akcije. V Ljutomerski občini jo bodo združili tudi z analiziranjem delovanja delegatskega sistema v občini in predlogom novega statuta te družbenopolitične skupnosti.

j. kurbus

Namesto uvodnika

Kakšno informiranje in za koga?

Čeprav sta za nami šele slaba dva tedna v novem letu, lahko že zdaj zapišemo, da za nas, ki ustvarjamo domači časopis, leto, ki je pred nami, ne bo lahko. Ko smo sredi lanskega oktobra dali v javno razpravo predlog našega programa za leto 1981, nismo niti slutili, da nas čaka toliko težav, kot smo jim priče v teh dneh. Čeprav je naš predlog po prvih razpravah, zlasti v svetih za informiranje pri občinskih konferencah socialistične zveze, dobil vso podporo, se je zataknilo takrat, ko je za ovrednoten program bilo potrebno zagotoviti potrebna sredstva. Kljub podpori in prizadevanjem Pomurskega medobčinskega sveta SZDL in Medobčinskega sveta ZKS za Pomurje predlog ni bil sprejet, ker so povzdignili glasove tisti, ki si še vedno lastijo pravico, da edini in sami odločajo v imenu tistih, ki sredstva ustvarjajo.

Ob črtanju skorajda polovice potrebnih sredstev iz naslova sofinanciranja je delež teh v strukturi celotnega prihodka pri Vestniku pristal na 18 odstotkih, nam pa je bilo naloženo, da temu prilagodimo program oziroma krčimo obseg informiranja. Ko smo si komaj opomogli od tega prvega presenečenja, so že kmalu sledila nova. S 1. januarjem letos se je poštnina za časopis v domačem prometu povišala za 83 odstotkov, za inozemstvo kar za 277 odstotkov, 42-odstotno povišanje stroškov pa nam je napovedala tudi tiskarna. Če ob tem zapišemo le podatek, da se ob enakem obsegu Vestnika samo omenjeni stroški v primerjavi z letom 1980 povišujejo za 4,10 milijona dinarjev in da znaša dogovorjeno sofinanciranje Vestnika v letu 1981 le 2,99 milijona dinarjev, potem je jasno, da sami izhoda iz nastalega položaja ne vidimo. Izračuni so namreč pokazali, da bi ob razpoložljivih sredstvih morali obseg Vestnika skrajšati v primerjavi z letom 1980 za 38 odstotkov (za 10,8 časopisnih strani tedensko), kar pa v nobenem primeru ni sprejemljivo. Morda je kdo drugačnega mnenja ali pa mu to ni pogodu, vendar v uredništvu menimo, da nas sedanjí obseg in kvaliteta informiranja v Pomurju ne moreta zadovoljiti, zato je vsako krčenje izključeno. Edini izhod je v zagotovitvi potrebnih sredstev (za ohranitev dosedanjega stanja pri Vestniku bi potrebovali ob vseh omenjenih podražitvah še dodatnih 3,10 milijona dinarjev), za katera menimo, da v Pomurju so, potrebna je le volja za njihovo zagotovitev.

Informiranje danes ni poceni, vendar kaže, da se tega še premalo zavedamo ali pa se namenoma nočemo zavedati. Če želimo, da delovni človek, občan, lahko aktivno sodeluje in sodeluje vse pomembne odločitve, potem mora biti ustrezno informiran. Dolžnost naše družbe je, da mu to informacijo zagotovijo, kar v nasprotnem primeru se kaj lahko zgodi, da bo s formalnim dvigovanjem rok ob sprejemanju pomembnih odločitev postal orodje v rokah tistih, ki si prizadevajo zadržati monopol nad odločitvami. Žal so taki poskusi tudi v Pomurju še prisotni, saj si drugače ne moremo razlagati odnosa nekaterih odgovornih posameznikov v občinah do pokrajinskih sredstev informiranja.

Zavedamo se, da smo v času stabilizacije in da se lahko, kot radi zatrjujejo nekateri, »pokrivamo le tako daleč, kot sega odeja«, vendar se nam ob tem vsiljuje vprašanje, ali smo bitko za stabilizacijo začeli na pravem koncu. V vsakdanjem življenju sicer velja nenapisano pravilo, da če se že moramo čemu odpovedati, se najprej odpovemo tistemu, kar je najmanj pomembno in potrebno. Sodbo o pomembnosti in potrebnosti informiranja prepustimo vam, spoštovani bralci, kakšno je mnenje nekaterih odgovornih posameznikov, pa lahko po vsem tem pravtako presodite sami.

Ko takole razmišljamo o tem, kaj je poleg informiranja še tisto, kar smo zaradi stabilizacije v Pomurju krčili in ukinjali, se nam nehotе poraja še eno vprašanje: Kdo je pravzaprav tisti, ki si lasti pravico odločati v imenu delovnih ljudi in občanov? Naj bo to predsednik skupščine občine, izvršnega sveta, socialistične zveze, sekretar ZK, tajnik SIS ali kdorkoli že, nihče se ob tako pomembnih odločitvah ne more opredeliti po lastnem prepričanju, če nima za seboj mnenja delegatov oziroma »svoje delegatske baze«, kakor tako radi pravimo. Konec koncev se moramo zavedati, da, bodisi ko »delimo« proračunska sredstva ali sredstva samoupravnih interesnih skupnosti, to niso sredstva posameznikov pač pa sredstva, ki jih delovni ljudje izločajo za zadovoljevanje svojih skupnih in splošnih potreb. Tam, kjer denar ustvarjajo, torej v organizacijah združenega dela, in ne v ozkih krogih strokovnih služb in ne v proračunskih debatah, bi morali odločati o tem, da del ustvarjenih sredstev dajo tudi za obveščanje, ki je potrebno delovnemu človeku. Prejkoslej bo treba enkrat dokončno izničiti proračunski odnos do sofinanciranja informativne dejavnosti in spoznati, da v danem primeru ne sofinanciramo zaposlenih na tem zavodu pač pa le dejavnost tega zavoda. Ko nam bo to spoznanje prodrlo tudi v zavest, se ne bomo več sklicevali na indekse ali odstotke povišanja, saj že zdaj dobro vemo, kaj pomeni enak indeks pri različnih osnovah.

Za nami so tri desetletja več ali manj uspešnega informativnega poslanstva, vendar skorajda z gotovostjo lahko zapišemo, da v tako težkem položaju, kot je pred nami, še nismo bili. V teh desetletjih se je naš list sicer nemalokrat počutil kot zapuščen otrok, ki mora sam skrbeti za svoj obstoj, to pa se nam danes tudi maščuje. Čeprav smo vsa leta nazaj v glavnem živorarili, svojih problemov nismo obešali na veliki zvon. Ne želimo vas prepričevati o tem, v koliko ugodnejših pogojih opravljajo svoje poslanstvo drugi sorodni časopisi, pač pa želimo le povedati, da nismo izključno sami krivi za pomanjkljivosti, ki so prisotne v Vestniku. Vsako odgovodovanje ima svoje meje in upamo si trditi, da je pri nas, ki ustvarjamo Vestnik, bilo dovolj samoodpovedovanja. Mar ne pove dovolj že dejstvo, da po 1. januarju 1980, ko je Vestnik začel izhajati dvakrat tedensko, naših časnarskih vrst nismo okrepili, pa smo vseeno vztrajali in pripeljali h koncu 100 števil Vestnika. Ne bomo ponavljali prednosti, ki jih prinaša poltednik, tistim, ki dvomijo v njegovo umestnost, pa priporočamo, da obudijo spomin na razpravo, ko smo se zanj odločali. Menimo, da je obnašanje, ko danes govorimo eno, jutri pa spet drugo, neodgovorno in potrjuje našo nesposobnost pred pomembnimi odločitvami.

Zavedamo se, da marsikomu tudi ta zapis ne bo godil, vendar je prav, da se s temi težavami ne soočamo le v ozkih krogih. Vestnik konec koncev ni samemu sebi namen, pač pa je namenjen vam, delovnim ljudem in občanom Pomurja, zato mora biti njegova usoda tudi v vaših rokah.

Ludvik Kovač

Vselej, kadar fantje odhajajo k vojakom, smo na soboški železniški postaji priče takim prizorom. Svojci, prijatelji, znanci, vsi se zberejo, da se poslovijo od fanta — vojaka, ki bo že čez nekaj ur oblekel vojaško uniformo. Mladim vojakom želimo prijetno počutje v novem okolju, staršem pa svetujemo, da svojemu sinu naročijo Vestnik, saj bo tudi tako vez z domačim krajem še trdnjša.

Foto: A. A.

Kitajci po Novem letu

Na letošnjem novoletnem sprejemu, ki ga je priredilo najvišje partijsko vodstvo ni bilo predsednika partije Hua Guofenga, ki bi po hirarhični lestvici pravzaprav moral biti gostitelj. Njegovo vlogo je prevzel generalni sekretar HU Yaobang, povabljenim partijskim in upravnim kadrom pa je govoril predsednik vlade Zhao Zyang.

Odsotnost Hua Guofenga, ki se že od 27. novembra ni več pojavil v javnosti je ponovno vzbudila ugibanja in kot je novoletni sprejem pokazal, je dotedanji generalni sekretar Hu Yaobang že prevzel posle predsednika partije Hua Guofenga. Formalno bodo to Kitajci potrdili verjetno šele na prihodnjem plenumu CK ali pa bo treba počakati kar do XII. kongresa partije.

Partijsko glasilo „Renmin Ribao“ je v novoletnem uvodniku zapisalo, da preživlja Kitajska hude gospodarske težave: visok finančni primanjkljaj, nekontrolirana emisija denarja, visok skok cen itd. List opozarja, da je

vodstvo ljudstvu te težave prikrivalo in obljublja, da bo odslej vse drugače: „Kitajci bodo o vsem obveščeni.“

O težavnem gospodarskem položaju je že 17. decembra govoril Deng Xiaoping. Sredi decembra so odstavili ministra za temeljno investiranje Gu Muja. Očitati so mu, da ni znal kontrolirati in brzdati investicij.

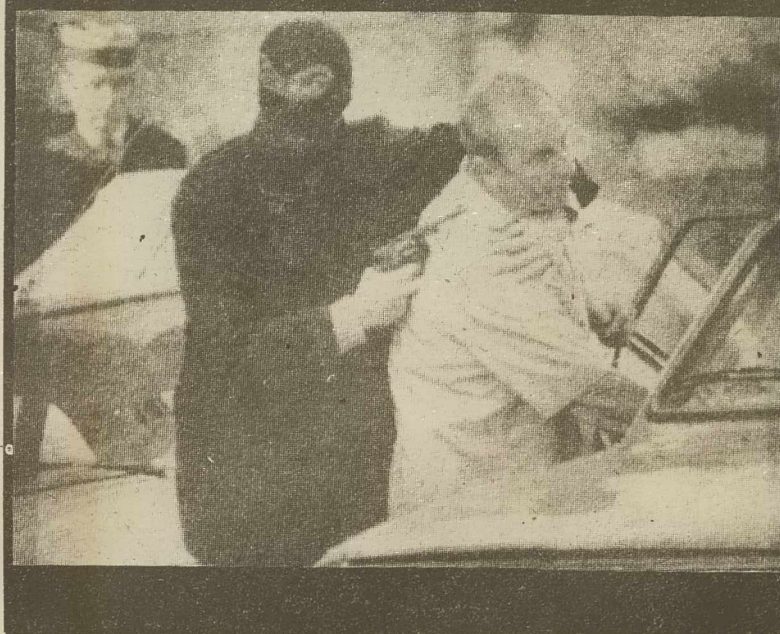
Inflacija in finančni primanjkljaj pa nista edina vzroka kitajskih težav. Sodeč po pisanju časopisja je bilo lansko leto v kmetijstvu katastrofalno, vendar je bilo prvič tudi omenjeno, da slabo vreme ni edini problem: navajajo tudi sistemske vzroke. Kmetje so dobili proste roke, da gojijo poljedelske kulture, ki jim najbolj ustrezajo, zato so na svojih poljih zasejali tisto, kar jim na trgu prinaša največ denarja, riž in žito pa sta postala deficitarna tudi v kitajskih okvirih. „Renmin Ribao“ tudi trdi, da je porušeno ravnotežje v oskrbi industrije s surovinami in energijo. To čutijo predvsem

tisti industrijski obrati, ki jih še vedno centralistično vodijo iz Pekinga. Velik je tudi razkorak med dohodki prebivalstva na vasi in v mestih. Samo v letu 1979 se je dohodek vaškega prebivalstva povečal za več kot v letih 1965—76 skupno, vendar nesorazmerja še niso mogli odpraviti.

Kitajsko gospodarstvo se je do leta 1957 vzgledovalo po sovjetskem vzorcu. Že leta 1958 so začeli „z velikim skokom naprej“, kot so temu slikovito rekli Kitajci. Sledila je „kulturna revolucija“ s svojimi nihanjmi navzgor in navzdol.

Konec lanskega leta je Kitajska svetu ponudila svoj proces proti desetim obtožencem protirevolucionarne klike „Lin Biao — Jiang Qing“ v katerem so kritizirali in hkrati hvalili nekdanjega predsednika Mao Zedonga.

Kitajska, ta skoraj milijardna masa človeštva, se giblje in išče pota naprej, predvsem pa poskuša lastno pot družbenega in gospodarskega razvoja.

Kriminalna dejanja v svetu ne poenjujejo. Policija v Marseillu je presenetila maskirana neznanca, ki sta skušala izmakniti policajem in sta za talca zgrabila draguljarja in lastnika sosednje mesarije. Beg jima vseeno ni uspel, saj je policija ubila oba roparja.

Narediti iz dveh slabih enega dobrega

V nedavno začetih razpravi o strategiji tehnološkega razvoja se je oglašil nek znanstvenik s pripombo: Dobro bi bilo, če bi lahko naredili iz dveh slabih enega dobrega! Očitno je človek mislil na naše prastaro prizadevanje, da s fuzijami slabih gospodarjev naredimo dobrega gospodarja. Matematika pa nas že dalj časa uči, da iz minusev ni mogoče narediti plusov pa naj jih še toliko seštevamo. Tudi naše neekonomske poskuse spajanja, slabih gospodarjev z dobrimi je ta neizprosna matematika vselej demantirala, saj tudi tako nismo dobili enega boljšega, temveč slabšega, čeprav smo pred temi imeli boljšega vsaj enega izmed obeh.

Posledice integracij, ki so bile desetletja samo več ali manj spekulativne fuzije, se nam kažejo kot izogibanja dosledno dohodkovnim potem gospodarjenja, ki so pravzaprav naravna pot integracije gospodarjenja. V občinah, kjer so se s pomočjo združevanja svojih bivših podjetij k boljšim v drugih središčih znebili odgovornosti za nadaljnje gospodarjenje, so zdaj zelo nezadovoljni, če se v takšnih kolektivih pojavlja želja po tozdiranju. Takšne želje zavračajo s preprosto logiko zavarovanja svojih lokalnih interesov, češ če se boste tozdirali, potem iz središča ne bodo hoteli več investirati v naš razvoj.

Ko so v svetu ZSJ razpravljali o takšnih primerih dislociranih organizacij združenega dela, ki so nekoč izgubile svojo samostojnost zaradi pripajanja k drugim organizacijam, so

PISMO IZ BEOGRADA

ugotovili, da ti pojavi kažejo marsikaj nezdravega, saj spominjajo na nekakšne kolonialne odnose. Že omenjena medsebojna odvisnost zanesljivo opozarja na oportunitizem tistih krogov v občinah in vodstvih organizacij združenega dela, ki zaradi svojih lastnih koristi zanemarijo koristi vseh delovnih ljudi in zlasti vsega samoupravljanja, kateremu se na ta način izdatno zoperstavljajo.

Temu so zelo podobne tudi stare navade v gospodarjenju, ki jih zasledimo še marsikje drugje. Vemo pač, da zelo veliko govorimo o preurejanju naprav za toplotne in druge industrijske objekte, tako da bi lahko uvedli zanje pogonsko gorivo iz premoga namesto tekočega goriva, ker je nafta predraga, premog pa obeta racionalnejše gospodarjenje. Vendar nismo na tem področju še skoraj ničesar naredili, ker je očitno lažje reševati probleme z večanjem cen. Potem pa seveda ostajajo načrti za večanje proizvodnje premoga le na papirju, kajti, kdo pa bo vlagal v razvoj premogovništva, če nikogar ne moremo pripraviti k temu, da bi se preusmeril na ta vir energije?

Take stvari se dogajajo tudi z investicijami, čeprav se nekaterih ponekod odrekajo. Tudi v investiranju smo imeli vedno odprte roke, saj je najlažje gospodariti s — tujim denarjem. Nikdar namreč še nikjer pri nas ni bilo nikogar, ki bi imel za vlaganja v svoj razvoj vnaprej pripravljen denar, torej ustvarjeno novo vrednost. Vse investicije uresničujemo na račun domačih in zlasti tujih kreditov. Dokler pa bo mogoče gospodariti po starem, se tudi družbeno-ekonomski odnosi ne bodo spremenili. In tudi če bi na mah prepovedali vse investicije, če bi to kajpak lahko, bi nam ostala dediščina obveznosti odplačevanja kreditov še vsaj eno desetletje.

Star način skrbi za razvoj pa se nam najbrž najbolj maščuje zlasti v načinu zagotavljanja sredstev za razvoj nezadostno razvitih republik in pokrajine Kosovo. Pričakovanih učinkov nikakor ne moremo doseči prav zategadelj, ker starih obveznosti še dolgo ne bodo zamenjali motivi nove vzajemnosti iz združevanja dela in sredstev, ki so še vedno v embrionalni obliki in bo trajalo še dolgo, dokler se bodo razrasla v drevo samoraslega sistema ekonomije dela.

Odgovor na vprašanje kako narediti iz dveh slabih enega dobrega, je torej še daleč od tega kar vsak dan počenjam. ko še vedno rešujemo slaba podjetja, tako, da jih združujemo z dobrimi, kar pomeni, da naj razviti počakajo, da jih manj razviti dohitijo, ali pa da bomo na ta način dobili samo še več premalo razvitih.

Viktor Širec

Telegrami

BONN — Pred sodišče so postavili 71-letnega Kurta Ascheja, bivšega podoficirja SS, ki je bil esesovski referent v Bruslju. Več kot polovica od približno 25 tisoč Židov, ki so jih iz Belgije spravili v taborišča je bilo otrok, starih ljudi in žensk. Pri teh deportacijah je imel obtoženi pomembno vlogo.

MOSKVA — Literaturnaja gazeta piše, da deluje v Londonu poljska emigrantska „vlada“, ki usmerja dejavnost proti Poljski in zbira denar ter materialno pomoč za sindikat „Solidarnost“.

JERUZALEM — Konec lanskega leta je v Izraelu živelo 3,919.000 ljudi, od tega 638.000 Židov. Po letu 1948, ko je nastala izraelska država, se je v ZDA izselilo skoraj pol milijona ljudi.

VARŠAVA — Strokovnjaki so potrdili, da so na severu Poljske odkrili nove vrelce dobre surove nafte, ki ne vsebuje žvepla.

PARIZ — Francoski minister za industrijo je predlagal, da naj bi ustanovili „naftno banko“, ki bi zagotovila nafto državam članicam, če bi jih nenadoma prizadejalo pomanjkanje tega strateškega goriva.

KAIRO — Glasilo muslimanskih bratov „Al Dave“ poziva Egipčane, da naj se ne uklonijo vladni politiki in naj se postavijo po robu mirovnemu sporazumu z Izraelom.

NEW YORK — V preteklih dveh mesecih so oborožene sile in gverilski odredi Demokratske Kampučije izvedli več kot 60 napadov na oporišča okupacijskih sil v svoji državi.

CARACAS — Lani se je v Venezueli močno povečala brezposelnost; približno 8 do 12 odst. aktivnega prebivalstva je brez dela.

ANKARA — Poveljnik sil NATO za Evropo admiral Crowe je obiskal Turčijo. Podrobnosti obiska niso znane.

TEHERAN — Iranska vlada proučuje predlog afganistanske vlade o pogajanjih, v okviru katerih naj bi Afganistan, Pakistan in Iran skušali skupaj poiskati rešitev za probleme, ki tarejo to območje sveta.

BONN — Zahodnonemški zunanji minister je pozval Sovjetsko zvezo, naj „resneje“ prouči pripravljenost zahodnih držav za razorožitvene pogovore.

Telegrami

Pomoč je v skupnem delu

Najbolj in najmanj razvita republika oziroma pokrajina, Slovenija in Kosovo sta v zadnjih nekaj letih razvili tesno gospodarsko sodelovanje, ki vse bolj prepričljivo dokazuje, da je to tista pravilna pot pomoči bolj razvitih manj razvitim in ne proračunsko zbiranje denarja v blagajni federacije in delitev tega denarja kot pomoč manj razvitim.

Kosovsko gospodarstvo je precej drugačno kot slovensko. Velike razlike so predvsem v strukturi industrije. Medtem ko ima Kosovo mnogo surovin in je zato v preteklosti razvijalo bazično industrijo (rudarstvo,

energetiko in barvno metalurgijo), pa se je SR Slovenija usmerila k predelovalni industriji. Vendar bi zdaj oba partnerja tako strukturo rada spremenila. Kosovo namreč predvideva intenzivnejši razvoj svoje lahke predelovalne industrije, ki bo zaposlovala več delavcev, za odpiranje novih delovnih mest pa ne bo potrebno veliko investirati. Po drugi strani pa Slovenija posveča vse večjo pozornost razvoju in graditvi zanesljivih energetskih virov.

Lani je bilo dogovorjeno, da bodo vse republike in SAP Vojvodina na Kosovu zgradile

po eno tovarno. Tako bo naša tekstilna tovarna v Prebodu zgradila tekstilno tovarno v Leposaviču, v kateri bo dobilo delo 200 delavcev. Surovine so zagotovljene, prodaja izdelkov prav tako. Pred kratkim so v Prištini položili temeljni kamen novega obrata ljubljanske Termike v katerem bodo izdelovali elemente za protipožarno zaščito in zvočno izolacijo. V tem obratu se bo v prvi fazi zaposlilo 150, kasneje pa 250 delavcev. Uspešno sodelujeta tudi Slovin in Agrokosovo in to v vinogradništvu, v panogi, ki ima na Kosovu izredno ugodne razmere. Obe organizaciji sta se dogovorili za ureditev plantažnih vinogradov v Orahovcu in Suvi reki. Lani so že uredili 70 ha vinogradov, letos bodo trto zasadili na nadaljnjih 300 ha, skupni cilj pa je 1100 hektarov.

Zelo dobro sodelujeta tudi tovarna elektromotorjev v Djakovici in Gorenje iz Velenja. Najpomembnejši rezultat tega sodelovanja je gradnja novega obrata z zmogljivostjo milijon 200 tisoč elektromotorjev na leto.

Seznam sodelovanja med slovenskimi in kosovskimi delovnimi organizacijami pa s tem seveda ni končan. Aero iz Celja bo skupaj s tiskarno Progres iz Kosovske Mitrovice zgradil tovarno fotokopirnega papirja. Koprski Iplas, prištinski Elektrokosovo in podjetje Fapol bodo zgradili tovarno daljnovidnih stebrov iz armiranega poliëtra, Fructal iz Ajdovčine pa proučuje skupaj z edinim kosovskim proizvajalcem mineralne vode s Klokot banjo, kako bi zgradili tovarno penečih brezalkoholnih pijač.

Po vsem tem lahko trdimo, da je gospodarsko sodelovanje med SR Slovenijo in SAP Kosovo že preseglo začetno fazo in stopilo v novo obdobje tesnejšega gospodarskega sodelovanja.

UGIBANJA O TANKIH

V Zvezni republiki Nemčiji se je dvignil prah v zvezi z govoricami, da bo vlada Saudski Arabiji prodala svoje najboljše tanke »leopard — 2«. Vlada v Bonnu je te vesti takoj demantirala in ponovila načelno stališče, staro deset let, da ZRN ne bo prodajala orožja v tiste dele sveta, v katerih je položaj napet.

Kljub omenjeni vladni izjavi pa ugibanj ni konec. Nekateri menijo, da so se o kupčiji zmenili že ob lanskem obisku saudskega kralja v ZRN. Po krizi v Iranu dobiva ZRN iz Saudske Arabije toliko več nafte, da so iranski primanjkljaj skoraj v celoti pokrili, Saudska Arabija pa je sama izrazila željo, da poveča gospodarsko sodelovanje in trgovino z Zvezno republiko Nemčijo.

Za nemške leoparda pa se zanimajo tudi drugod, na primer Pakistan, Nizozemci pa so baje že zaprosili, da jim prodajo 445 teh tankov. Zahodnonemški Bundeswehr jih je dobil predlani okrog tisoč. Za »leoparda — 2« pravijo, da je izredno bojno vozilo. Z njim je moč prevoziti velike razdalje in na določeno daljavo uničiti podobno orožje nasprotnika.

Da očitki vladi o nameravani prodaji tankov najbrž niso iz trte zviti kaže dejstvo, da se je pred nedavnim ena od takšnih pogodb o prodaji orožja znašla celo na seji parlamenta. Čilu naj bi prodali dve podmornici posebnega tipa. Tudi s to kupčijo bi ZRN kršila načelo, da ZRN ne bo podpirala podobnih režimov kot je čilski.

Kam vodijo takšne kupčije nam nazorno kaže iraško-iranska vojna, kjer na iraški strani streljajo s sovjetskimi, na iranski strani pa z ameriškim, britanskim in francoskim orožjem.

Gospodarstveniki o sedanjem in bodočem razvoju

Če je za sedanjí razvoj lendavske občine značilna sorazmerno visoka stopnja zaposlovanja, med najvišjimi v republiki, pa gospodarstvo v minulem srednjeročnem obdobju, vendarle ni doseglo zahtevanih ciljev, so ugotovili na posvetovanju predstavnikov izvršnega sveta in organizacij združenega dela v občini, ki se ga je udeležil tudi predsednik gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič. Lendavsko gospodarstvo je pretežno predelovalno in ima velike težave pri nabavi repromaterialov, doslej pa ni bilo deležno dobrih programov združenega dela Slovenije, čeprav gre za obmejno in manj razvito občino, ki je pretežno še vedno agrarna, saj je zaposlenih komaj 23

odstotkov prebivalcev. Kako pa naprej, čemu dati prednost in kakšne programe sprejeti? Nekaj dobrih programov je že na najboljši poti do realizacije, med njimi pa velja omeniti hiter razvoj proizvodnje dvizne opreme, predvsem vilicarjev, ki so jih v Lendavskem Primatu začeli proizvajati v lanskem letu. Tudi Elma naj bi našla svojo bodočo usmeritev v zahtevnejši proizvodnji v elektroni, prav tako tudi Gorenje Varstroj, ki je nosilec elektrokovinske in gradbeno-predelovalne industrije. Usoda lendavske rafinerije je še nedorečena, vendar pa bo potrebno, če gradnje ne bi nadaljevali, tudi tu najti nove programe, vložena sredstva pa sanirati. Še največ možnosti je na področju

kmetijstva, to naj bi prispevalo pomemben delež v prehranbeni bilanci Slovenije. Hitreje bo moralo potekati odkupovanje zemlje melioriranje in zagotavljanje krmne baze za domačo predelovalno industrijo, to pa pomeni, da se bo potrebno v kmetijstvu še tesneje povezati in enotno nastopiti, saj bo prav to imelo v tem srednjeročnem planu prioriteto pri naložbah. Pomemben dejavnik razvoja pa je tudi maloobmejna blagovna izmenjava, ki je ta čas stihij-ska in nikakor ne koristi gospodarstvu lendavske občine in regije. Drobno gospodarstvo nikakor ne more priti na zeleno vejo, za to pa je gotovo krivo pomanjkanje razvojnih programov pa tudi nerazviti kooperacijski odno-

si med industrijo in zasebniki. Kooperativni odnosi so sicer razviti, tako denimo samo Gorenje—Varstroj letno plača svojim kooperantom 100 milijonov dinarjev, žal pa so tu zunaj občine in le-ta od tega nima koristi. To, kar pa je najbolj pomembno in na kar so tudi na posvetovanju opozorili, je realnost planiranja in izkoriščenje naravnih in drugih možnosti v občini. Vseh ambicioznih načrtov v tem srednjeročnem obdobju gotovo ne bo mogoče uresničiti, vendar pa bi lendavsko gospodarstvo lahko kljub vsemu dosegalo hitrejši razvoj, seveda ob pomoči slovenskega združenega dela.

Jani D.

UTRINEK IZ GORNJE RADGONE

Če ne sporazum, pa odlok!

Lepa stvar — to naše sporazumevanje in dogovarjanje. Da smo ga zmogli, v to sploh ne kaže dvomiti. A kaj, če se zavozla? Kaj tedaj? Po čem poseči?

Po čem drugem kot po ne najbolj priljubljenih sredstvih, denimo odlokih. Kot so tudi storili v občini Gornja Radgona, ko je konec lanskega leta šlo za sprejemanje višin prispevnih stopenj za posamezne samoupravne interesne skupnosti. Obrtnikom in delavcem, zaposlenih pri njih, a tudi eni od organizacij združenega dela — naj nam bo dovoljeno, da jo zamolčimo! — očitno ni šlo v glavo, da bi podpisali oziroma sprejeli ustrezne samoupravne sporazume o finansiranju teh skupnosti, in so raje še »malo počakali«. Ravno toliko časa, da je minil rok in so se delegati vseh treh zborov občinske skupščine na zadnji lanski skupščini morali odločiti za odloke. In so se res odločili.

Nam pa ne gre v glavo, da se ponavlja slika izpred dveh let, ko so bili v Gornji Radgoni prav tako primorani sprejemati odloke! Le kaj neki je v odstotkih in številkah, da nam tako zlahka zamešajo štrene?

-brž-

MURSKA SOBOTA

Plesni tečaj

Na soboški gimnaziji že nekaj let uspešno pripravljajo plesne tečaje, ki jih vodi plesni mojster Martinec.

V program je zajetih nekaj klasičnih plesov, ne manjkajo pa tudi

sodobnejši. Zaradi velikega števila so učenci srednješolskega centra razporejeni v dve skupini. Plesni tečaj obiskuje okrog 150 uencev.

Stanislav Zver

LENDAVA

Obnova vaških dvoran

Predlog programa naložb v kulturo za letošnje leto sicer ne predvideva velikih sredstev, vendar pa bodo kulturniki v lendavski občini vendarle obnovili dve vaški kulturni dvorani, eno na narodnostno mešanem območju, drugo pa po dogovoru v večjem kraju. Pri tem seveda velja povedati, da bo potrebna soudeležba krajevne skupnosti. Kulturna skupnost pa bo v letošnjem letu še naprej sodelovala pri gradnji kulturnega doma v Dobrovniku. Sicer pa upajo,

da bo dom kmalu zgrajen. Omenjene naložbe seveda niso edine, dogovarjajo se tudi o obnovi in vzdrževanju kulturno-zgodovinskih objektov kot so Copekov, mlin, rojstna hiša Stefana Kovača, muzej naprednega tiska v V. Polani in drugi. Prav bi bilo, če bi v tem novem srednjeročnem obdobju obnovili vse vaše dvorane, saj bi tako ustvarili pogoje za aktivnejše delovanje kulturnih društev.

Jani D.

TRIMLINI

Spomnili so se ostarelih občanov

Tradicija je že, da se krajevene družbeno-politične organizacije te vasi nekako ob tem času spomnijo na ostarele vaščane in jih povabijo v skromni vaški dom, da bi jih seznanili, kako poteka razvoj vasi in da bi se z njimi pogovorili o problemih in težavah. Tako je bilo tudi letošnje snidenje trimlinskih korenin, med katerimi je bil najstarejši, a še

vedno čil, 86-letni Kovačev bači. Mladi so jim pripravili lep kulturni program, vaščani pa pogostitev. Dolge ure so starčki in starke obujali spomine na minule dni in prav je tako, vsaj enkrat letno se morajo srečati z mladimi, mladi pa jim morajo vedno biti hvaležni, saj so tudi oni nekoč delali za razvoj vasi.

Jani D.

RAZGOVOR S ŠTEFANOM FORJANOM — PREDSEDNIKOM ŠD LIPOVCI

Razvil raznotere oblike športne rekreacije

Pred tremi leti je bilo v Lipovcih ustanovljeno športno društvo, v okviru katerega delujejo sekcije za odbojko, hokej na travi, mali nogomet in ženski rokomet. Že od leta 1964 pa so v Lipovcih gojili hokej na travi in čeprav niso imeli lastnega igrišča — tekme so igrali v Murski Soboti in Beltincih — so kar trikrat osvojili naslov mladinskega državnega prvaka v hokeju na travi. V tem kratkem času obstoja športnega društva v Lipovcih so dosegli izredne uspehe, zlasti na športno-rekreacijskem področju in so lahko za zgled drugim. Sicer pa smo se tokrat o delu in načrtih društva pogovarjali s predsednikom Štefanom Forjanom.

— Kako bi ocenili delo društva v lanskem letu?

»Mislim, da je bilo leto 1980 za naše športno društvo izredno uspešno, hkrati pa tudi zelo pestro. Že v zimskem času smo organizirali tek na smučeh, katerega se je udeležilo kar 70 občanov, nato smo pripravili propagandno rokometno srečanje ženskih ekip med reprezentanco Pomurja in Dravo iz Ptuja, bili organizator vaških iger, kjer je bila udeležba prav tako solidna, najbolj pa je razveseljivo to, da smo uspeli pritegniti tudi starejše krajanje. Ob gostovanju hokejistov lica in CSSR v Sloveniji smo pripravili hokejski turnir, na katerem so sodelovale štiri ekipe. Bili smo organizator polfinalnih in

finalnih športno-rekreacijskih iger krajevnih skupnosti soboške občine ter pripravili trim kolesarjenje. V malem nogometu in odbojki pa tudi sodelujemo v občinski rekreacijski ligi Murska Sobota. Poleg tega smo lani nabavili nekaj športne opreme in uredili vodovod do športnih igrišč, hkrati pa tudi začeli urejati trim stezo. Naše društvo šteje okrog sto članov iz Lipovca in okolice.

— Naredili ste zares veliko, zanima nas, kako ste vendarle vse to uspeli?

»Da smo vse to lahko dosegli, gre predvsem zahvala našim prizadevnim članom in pa velikega razumevanja krajevnih skupnosti ter družbeno-političnih organizacij. Takoj po ustanovitvi šport-

nega društva smo v Lipovcih zgradili športna igrišča za odbojko, rokomet, košarko in tenis, za kar je sredstva zagotovila krajevna skupnost, nekaj pa tudi TKS M. Sobota. Sicer pa smo člani društva pri gradnji opravili veliko prostovoljnega dela. Krajevna skupnost Lipovci pa je tudi odkupila zemljišče, kjer smo začeli urejati igrišče za mali nogomet.

— Kakšni pa so vaši letošnji načrti?

»Z začetim delom mislimo nadaljevati. Že smo začeli urejati igrišče za mali nogomet, nadaljevali pa bomo tudi z urejanjem trim steze. V načrtu imamo ureditev ograje in in razsvetljave na teniškem igrišču, ter gradnjo igrišča, za balinanje. Sicer pa bomo nadaljevali tudi z najrazličnejšimi športno-rekreacijskimi akcijami. Čakamo sneg, da bi zopet izvedli tek na smučeh in igre na snegu. Spomladi bomo naprej sodelovali v občinskih ligah v malem nogometu in hokeju na travi. Predvidevamo, da se bomo jeseni uvrstili v novo ustanovljeno drugo zvezno ligo v hokeju na travi. Vrnili bomo obisk hokejistom lica na CSSR, ki ga bomo tudi povezali z izletom članov društva. Nadalje bomo organizirali vaše igre, trim akcije in se vključili v športno-rekreacijske igre krajevnih skupnosti soboške občine. Občasno pa bomo sodelovali ali tudi sami organizirali razne turnirje. Moram reči, da si bomo še naprej prizadevali pritegniti v razne aktivnosti društva še več občanov, ki se zelo radi udeležujejo naših akcij in nam tudi pomagajo. To nam tudi daje spodbudo za nadaljnjo delo.

Feri Maučec

MALA ANKETA

TEŽAVE S CESTAMI

Ljudje, ki so odgovorni za urejanje občinskih cest v soboški občini, to moramo priznati, imajo vrsto nevhvaležnih nalog. Ljudje so neučakani, hočejo imeti boljše ceste, denarja pa je povsod premalo. Precej bi prispevali sami tako ali drugače. Nekaj pa je vendarle narobe — v vseh pomurskih občinah asfaltiramo posamezne odseke cest, vmes pa ostaja čisto navaden ali izredno slab makadam. Vzemimo tokrat za primer občinsko cesto od črnškega križa do Ižakovca. Krajevno skupnost Tišina čakajo sorazmerno majhne obveznosti, v Krogu, Bakovcih in Dokležovju pa se dobro zavedajo, da bodo morali spet prispevati na tak ali drugačen način. V Ižakovcih so svoje že povedali, nekaj mnenj o urejanju občinskih cest pa smo strnili v današnjo anketo.

IVAN LUBŠINA, predsednik KS KROG: »Okrog 600 metrov sorazmerno utrjene ceste od satahovskega pokopališča do asfaltirane ceste v Krogu bi morali asfaltirati, vendar se pri tem zatika. Menim, da bi lahko z dogovarjanjem dokaj hitro dosegli željeni uspeh. V Satahovcih imajo gramoznico, v Krogu tudi. Potreben je skupen dogovor predstavnikov krajevnih skupnosti Tišina, Krog, Bakovci, Dokležovje, saj so občinske ceste že takšne, da ne zaslužijo svojega imena. Predlagam, da se vsaj predstavniki vseh prizadetih krajevnih skupnosti temeljito pogovorimo.«

ANICA DOMJAN, delegatka cestne in komunalne skupnosti za krajevni skupnosti Krog in Bakovci: »Naloga je zahtevna, saj imamo v soboški občini dosti neasfaltiranih cest, ljudje so neučakani. Skušam razumeti vse, skušam razumeti ljudi na goričkem in ravninskem predelu, hudo pa mi je, ko vidim, kako po nepotrebnem zapravljamo denar. Preseljevanje strojev za asfaltiranje stane precej in če jih za kratke odseke cest zaradi slabega načrtovanja selimo iz tega v drugi kraj, je to zapravljanje časa in denarja. Naj dodam še to, da med krajevnimi skupnostmi na posameznih območjih manjka nekaj — manjkajo temeljiti skupni dogovori. Več strpnosti bi bilo. Zdaj pa smo neučakani.«

ALFONZ BALAZIČ, predsednik KS Dokležovje: »O asfaltiranju cestnih odsekov od črnškega križa do Ižakovca smo se že dogovarjali in se bomo zagotovo še morali. Moram priznati, da še nimamo enotnega predloga in prav tu je napaka. V Dokležovju nikoli ne zatajimo, precej nejevoljni pa smo, ko vidimo na cestah toliko avtomobilov, in to na slabih cestah. Dogovarjali smo se, da bi iz naše gramoznice dali gramoz zastoj, za asfaltiranje ceste Dokležovje — Bakovci bi lahko prispevali precej starih milijonov, ki jih zbiramo s krajevnim samoprispevkom, precej pa bo za posodobitev ceste od Dokležovja do Ižakovca morala prispevati ABC Pomurka, ki je zgradila obsežne objekte.«

ALOJZ SMODIŠ, predsednik KS Bakovci: »Za asfaltiranje ceste Bakovci — Dokležovje bomo prostovoljno zagotovili vsaj polovico potrebnega gramozja, za ostalo pa bodo poskrbeli v Dokležovju in drugje. Ceste nas povezujejo, zato bi radi, da bi bile dobre. Oranja cest smo se že skoraj navadili, vendar je na cesti Bakovci — Dokležovje že preveč »globokega« oranja. Včasih je ob nalivih tekla voda s cest proti njivam in travnikom, v tem primeru pa je že dolgo drugače.«

IGNAC RAJH, ki ima gostišče »Izletnik« v Bakovcih, mora okrog slabe cestne povezave, zaradi slabih cest, slišati prenekatere neprijetno. »Menim, da imajo tisti, ki se pritožujejo, prav. Zaradi skrajno slabe ceste morajo narediti velike obvoze. Cesta Krog — Bakovci, ki bi lahko bila nekakšna bližnjica, je tako slaba, da se ji dober voznik raje izogne, tisti, ki bi se radi iz Bakovca popeljali do Dokležovja, pa raje uberejo drugo pot. Cesta je slaba, da o tovrstnih ne govorim. Modernjša cesta je potrebna.«

Pot sožitja, bratstva in enotnosti

Z osnovnim namenom, da se v okviru socialistične zveze zavzema za uresničevanje posebnih pravic pripadnikov madžarske narodnosti v Pomurju, je bila pred 20 leti ustanovljena komisija za narodnosti in obmejne stike. Ob tem jubileju je bila minuli petek v Lendavi svečana seja komisije, katere so se udeležili tudi predsednik republiške konference Socialistične zveze Slovenije Mitja Ribičič, predsednik komisije za narodnosti pri republiški konferenci SZDL Jože Hartman in predsednik narodnostne komisije pri skupščini Socialistične republike Slovenije Geza Bačič.

Sedanji predsednik komisije Ferenc Hajos je v uvodnem nagovoru in pregledu 20-letnega dela poudaril, da je komisija svojo nalogo uspešno opravila, saj je bila prisotna v razpravah in pri odločanju o vseh pomembnejših vprašanjih narodnostnega razvoja in razvijala odnose tudi z drugimi narodnostmi v Jugoslaviji ter manjšinami v zamejstvu. Prav gotovo ji lahko pripišemo posebne zasluge pri uveljavljanju dvojezičnosti v šolstvu in javnem življenju nasploh.

Predsednik republiške konference SZDL Mitja Ribičič pa je najprej izrekel čestitke ob jubileju in se zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uresničevanju narodnostnih pravic ter k sožitju med večinskimi narodom in narodnostno skupnostjo.

V Pomurju praznujemo 20-letnico delovanja komisije za narodnosti z rezultati, ki so lahko zgled za Jugoslavijo in ves svet, je zatem nadaljeval Mitja Ribičič. To velja še zlasti za rešitev dvojezičnega

šolstva in nasploh za dvojezičnost v javni rabi. Izkoreninjene so nacionalistične težnje in zelo pomembno je, da je večina spoznala, da je enakopraven razvoj pripadnikov narodnosti vprašanje in naloga vseh. To tembolj zato, ker naravne asimilacije ni, je ne priznavamo, kajti če se le-ta pojavlja, potem je treba odpravljati vzroke.

Zgodovina načel naše narodnostne politike pa sicer sega v trideseta leta, ko je Komunistična partija Slovenije podpisala posebno listino; pot, po kateri jugoslovanski narodi in narodnosti ustvarjajo sožitje, bratstvo in enotnost, pa smo še jasneje začrtali v narodnoosvobodilni borbi in jo dograjujemo ves čas po vojni. Še posebej pomembno je bilo leto 1959, ko je izvršni komite Zveze komunistov Jugoslavije napovedal brezkompromisno bitko vsaki nacionalni nestrpnosti. Vsak korak naprej v razvoju narodnostne politike je bil in bo tudi korak naprej v izgradnji našega socialističnega samoupravljanja, je poudaril Mitja Ribičič. Med nadaljnjimi nalogami (v Pomurju) pa je podčrtal predvsem ustanovitev in delovanje srednješolskega centra usmerjenega izobraževanja v Lendavi pri usposabljanju narodnostnih kadrov in zavzemanje za hitrejši gospodarski razvoj narodnostno mešanega območja.

Jubilejno proslavo so sklenili učenci osnovne šole Drago Lugarič Lendava s pestrim dvojezičnim kulturnim programom.

J. G.

AKCIJA NNNP

Konkretizacija programov nosilcev akcije

V soboški občini ugotavljajo, da je bil dosežen bistveni napredek pri konkretizaciji programov posameznih nosilcev v akciji »Nič nas ne sme presenetiti«, hkrati pa so bile tudi upoštevane usmeritve operativne skupine glede časovne opredelitve izvajanja posameznih nalog. Kljub temu pa pri nekaterih nosilcih

akcije potekajo aktivnosti prepočasni, pa tudi programi niso dovolj operativni. Še vedno prepočasni poteka koordinacija na ravni krajevne skupnosti, kajti ponekod se opaža, da programi krajevnih skupnosti niso zbir aktivnosti vseh subjektov, saj se nekatere nosilce akcij ni pritegnilo k aktivnemu programiranju ak-

tivnosti. Prav tako pa tudi nekateri nosilci občinskih programov niso informirali svoje osnovne organizacijske oblike v krajevni skupnosti o svojih usmeritvah. Časovno zaostajamo z oblikami usposabljanja. Po programu izvajajo usposabljanje le Zveza rezervnih vojaških starešin, Rdeči križ, Taborniška organizacija in še nekateri drugi nosilci. Zamujamo pa predvsem z množičnim usposabljanjem prebivalstva in množično zdravstveno vzgojo. Svojega programa tudi ni pravočasno izdelalo poverništvo za družbene dejavnosti.

Na nedavni razširjeni seji koordinacijskega odbora za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito pri občinski konferenci SZDL v Murški Soboti so poudarili, da je potrebno ugotovljene pomanjkljivosti čimprej odpraviti in uskladiti aktivnosti v posameznih sredinah. Prav tako morajo nosilci planiranja aktivnosti tudi zagotoviti potrebna finančna sredstva, ki se morajo racionalno trošiti. Dogovorjeno je bilo, da je potrebno do sredine januarja izdelati teze za poenoteno spremljanje celotne akcije NNNP, katere glavni nosilec je sekretariat za ljudsko obambo. Vse oblike množičnega usposabljanja pa je potrebno opraviti do konca meseca februarja.

Feri Maučec

LENDAVA

Želje v nasprotju

z možno- stmi

Na zanimivem razgovoru, ki ga je pripravila komisija za poklicno usmerjanje na osnovni šoli Drago Lugarič v Lendavi s predstavniki organizacij združenega dela lendavske občine, je bilo ugotovljeno, da večina osmošolcev še vedno izraža željo po neproizvodnih poklicih, saj se jih veliko število odloča za administrativne, medicinske in druge poklice, za gradbeništvo pa denimo nobeden, pa tudi za gostinstvo ne. Želje mladih so torej v nasprotju z možnostmi, saj so administrativni poklici že zdavnaj suficijarni. Res, da se jih kar lepo število odloča za kovinarske poklice, čudno pa je, da je želja po kemijskih poklicih malo, čeprav je v občini petrokemična industrija, ki bi te profile potrebovala. Kaže, da mladi nočejo biti tesarji, zidarji, krovci, čeprav jih gradbeništvo rabi. Na razgovoru so se med drugim domenili, da bodo učenci osmih razredov 19. januarja en dan preživeli v delovnih organizacijah, da bi podrobneje spoznali delo, za katerega se odločajo. In še ena zanimiva misel iz razgovora:

Pri poklicnem usmerjanju mladih bi kazalo navezati tesnejše stike med šolo in združenim delom.

Jani D.

JAVNE RAZPRAVE O USTAVNIH AMANDMAJIH

Amandmaje vgraditi v statute

V teh dneh so tudi v vseh štirih pomurskih občinah stekle javne razprave o spremembah in dopolnitvah republiške in zvezne ustave, ki so jih povezali z razpravami o osnutkih statutom in poslovnikov občinskih skupščin. Te izredno pomembne akcije, s katero bo končno tudi v praksi uveljavljena Titova pobuda o kolektivnem delu, vodenju in odgovornosti, so se lotili kar se da resno, odgovorno in zavzeto, razširili pa jo bodo v prav vsa delovna in življenjska okolja.

Nosilec aktivnosti je socialistična zveza, vidno vlogo pri pripravi predlogov sprememb in dopolnitev ustave in statutom pa bodo tudi odigrali predvsem družbeni sveti za družbenopolitični sistem in statutarne-pravne komisije pri občinskih skupščinah, kakor tudi družbenopolitične organizacije in samoupravni organi v organizacijah združenega dela, krajevnih in samoupravnih interesnih skupnostih.

Javna razprava bo trajala predvidoma do konca tega meseca, nakar se bodo v občinah lotili konkretnega vgrajevanja ustavnih amandmajev v statute in poslovniške občin. Po tem, ko pa bodo ustavni amandmaji že sprejeti, se bodo delegati na skupščinskih zasedanjih odločali za predloge statutom in poslovnikov občinskih skupščin. Celotna aktivnost naj bi tako bila sklenjena predvidoma letos jeseni.

b. žunec

ŠPORT

JUDO — REPUBLIŠKO PRVENSTVO ČLANOV

KISILAK IN APŠNER NA DRŽAVNO PRVENSTVO

V Slovenski Bistrici je bilo republiško prvenstvo članov v judu, na katerem so sodelovali tudi člani soboškega Partizana. Tudi tokrat so Sobočani dosegli solidne uvrstitve. V kategoriji do 65 kg je bil Silvo Kavčič drugi, Danijel Kisilak pa tretji. V kategoriji do 78 kg je bil Vinko Apšner tretji, v kategoriji

ji do 95 kg pa Geza Krančič prav tako tretji.

Po propozicijah tekmovanja sta si od pomurskih judoistov zagotovila pravico sodelovanja na državnem prvenstvu Danijel Kisilak in Vinko Apšner.

tg

KOŠARKA — II. SLOV. LIGA VZHOD

POMURJE: ŠENT JUR 71:68

V nadaljevanju prvenstva v drugi slovenski košarkarski ligi — vzhodna skupina je Pomurje v Murški Soboti premagalo košarkarje Šentjura. Čeprav je bilo veliko napak so bili Sobočani v prvi letošnji tekmi bolj zbrani v odločilnih trenutkih in tako zasluženo zmagali. Koše za Pomurje so dosegli: Rajbar 26, Mauko 16, Sedonja 14, Fjus 8, Horvat 5, Kukul 2. Pri gostih je bil najučinkovitejši Prezelj s 26 koši.

tg

SMUČARSKI IZLETI NA AREH

Zveza telesnokulturnih organizacij Ljutomer se je odločila, da bo zaradi pomanjkanja snega doma organizirala od 12. do 15. januarja smučarske izlete na Areh na Pohorju. Vsak dan bo iz Ljutomera peljal avtobus na Areh. Prevoz za otroke bo veljal 60, za odrasle pa 100 dinarjev, vožnja s hrani pa 65 dinarjev. Del stroškov 50 dinarjev pa bo sofinancirala Zveza telesnokulturnih organizacij. Pričakujejo, da se bo smučarskih izletov udeležilo večje število mladih in starejših.

Poleg tega pa osnovna šola Ivana Cankarja iz Ljutomera organizira enotedensko smučanje v Ravnah na Koroškem. V kolikor pa bodo ugodne snežne razmere pa bodo priredili smučanje tudi doma.

DELAVSKI ŠPORT

PRI MOŠKIH TEHNOSTROJ, PRI ŽENSKAH OŠ CVETKO GOLAR

Komisija za šport in rekreacijo pri Zvezi telesnokulturnih organizacij Ljutomer je tudi v lanskem letu organizirala sindikalne športne igre, ki predstavljajo pomemben del športno-rekreacijske dejavnosti v ljutomerski občini. Lani je sodelovalo 24 moških, ki so tekmovali v 13 disciplinah, in 10 ženskih ekip, ki so merile moči v osmih športnih panogah. To je doslej največje število udeležencev v sindikalnih športnih igrah ljutomerske občine, za kar imajo zasluge animatorji športne rekreacije v delovnih organizacijah, zlasti pa profesor Franc Kolarič, ki že nekaj let uspešno vodi komisijo za šport in rekreacijo.

V moški konkurenci so imeli največ uspeha tekmovalci Tehnostroja — proizvodnja, ki so s 67,5 točkami osvojili prvo mesto pred Tehnostrojem — servis 54,5 in Prosveto 49 točk. V ženski konkurenci pa je v skupni uvrstitvi zmagala ekipa OŠ Cvetko Golar iz Ljutomera z 51 točkami pred Vesno in Tehnostrojem z 32 točkami.

Rezultati — moški — namizni tenis: 1. Tehnostroj (proizv.), 2. Tehnostroj, 3. Prosveta; **streljanje:** 1. Vesna, 3. Obrtniki, 3. Tehnostroj (Pr); **mali nogomet:** 1. Inles, 2. Ljutomerčan, 3. Tehnostroj (Pr) **vlečenje vrvi:** 1. Tehnostroj (Ser), 2. Obrtniki, 3. Komgrad; **odbojka:** 1. Prosveta, 2. Tehnostroj — (Pr), 3. Obrtniki; **pikado:** 1. Tehnostroj (Ser), 2. PGP, 3. Vesna; **športni ribolov:** 1. Tehnostroj (Pr), 2. Mizarstvo, 3. Vesna; **košarka:** 1. PGP, 2. SO, 3. Prosveta; **rokomet:** 1. Obrtniki, 2. PGP, 3. Tehnostroj (Pr); **atletika:** 1. Prosveta, 2. Tehnostroj (Pr), 3. Obrtniki; **kegljanje BP:** 1. Jeruzalem, 2. Mlekopromet, 3. Agrotehnika; **kegljanje 4 x 100:** 1. Mlekopromet, 2. Jeruzalem, 3. Vesna; **šah:** 1. Prosveta, 2. Marles, 3. Ljutomerčan.

Rezultati — ženske — streljanje: 1. Vesna, 2. Ljutomerčan, 3. OŠ Cvetko Golar; **kegljanje — BP:** 1. OŠ Cvetko Golar, 2. Vesna, 3. Imgrad; **kegljanje 4 x 50:** 1. Vesna, 2. Imgrad, 3. OŠ Cvetko Golar; **odbojka:** 1. OŠ Cvetko Golar, 2. Tehnostroj (Pr); **pikado:** 1. OŠ Cvetko Golar, 2. OŠ Ivan Cankar, 3. Vesna; **atletika:** 1. OŠ Cvetko Golar, 2. Tehnostroj (Pr), 3. Obrtniki; **namizni tenis:** OŠ Cvetko Golar in rokomet: Tehnostroj (Pr).

Tone Ficko

p sezonska razprodaja

'JESEN - ZIMA'

OD 15. JANUARJA DO 15. FEBRUARJA

V VSEH POSLOVALNICAH S TEKSTILOM

- V Blagovnici, Salonu mode, Novosti, Modi, Samoizbiri in Maji, v Galanteriji, Tekstilu, Otroški blagovnici, v Izbiri v Gornji Radgoni, na Cankovi, pri Jurju, v blagovnici Ravenki v Beltincih ter vseh ostalih prodajalnah s tekstilom, na podeželju.

V RAZPRODAJO SO ZAJETE SLEDEČE VRSTE BLAGA:

- JESENSKO ZIMSKA KONFEKCIJA, moška, ženska in otroška
- PLETENINE IN PERILO
- OSTANKI METRSKEGA BLAGA

- V Blagovnici v Murški Soboti, vršimo tudi razprodajo ženskih in otroških čevljev, že od 5.1. pa do 15.2.1981 -

ter GRAMOFONSKIH PLOŠČ

PO CENAH
ZNIŽANIH

do 40 %

TOZD PRESKRBA
in
TOZD IZBIRA
veletrgovina

Potrošnik
murska sobota

Tudi proračun usklajen z gospodarskimi gibanji

Ko je govor o proračunu soboške občine v letu 1981, potem je treba takoj poudariti, da le-ta izhaja iz določil resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine za obdobje 1981—1985 v letu 1981. Z njo pa je jasno opredeljeno, da lahko splošna poraba narašča za 21,5 odstotka v primerjavi z letom poprej. Temu je prilagojen tudi plan prihodkov proračuna v letu 1981, ki bo znašal nekaj več kot 154 milijonov dinarjev, kar je v primerjavi z rebalansom iz leta 1980 za 16 odstotkov več sredstev. Naj povemo, da se prihodki občinskega proračuna stekajo iz različnih virov. Tako gre pri tem za davek iz osebnega dohodka delavcev, za davek iz kmetijstva, obrtnih dejavnosti, intelektualnih storitev, avtorskih pravic, za davek na dohodek od premoženja, od samega premoženja, od dohodka iz iger na srečo, pa na promet nepremičnin, proizvodov in storitev, kakor tudi iz taks in denarnih kazni ter prihodkov upravnih organov. K temu je treba dodati, da bo obseg sredstev za zagotavljanje prihodkov občinskega proračuna v marsičem odvisen od splošnih gospodarskih gibanj in seveda možnosti razvoja v letošnjem letu.

Tako so prihodki iz občinskega davka glede osebnega dohodka delavcev v materialni proizvodnji neposredno povezani z gibanjem osebnih dohodkov; leti pa bi se naj povečali za 25 odstotkov. Računajo, da se bodo prihodki iz davka od kmetijstva gibal 50 odstotkov nad realizacijo v letu 1980, prihodki iz davka obrtnih dejavnosti in drugih gospodarskih dejavnosti bodo višji za 18 odstotkov, od intelektualnih storitev za 16 odstotkov, od avtorskih pra-

vic pa za 9 odstotkov v primerjavi z realizacijo v minulem letu. Takšno povečanje prihodkov utemeljujejo s porastom števila obrtnikov in ostalih davčnih zavezancev kakor tudi v zvezi s porastom njihovega dohodka. Predvidevajo, da bo za 12 odstotkov višji tudi dotok sredstev od prometa proizvodov in storitev, medtem ko bi se naj v letošnjem letu prihodki od taks povečali za 15 odstotkov.

Na ta način bi skupno zbrali s prihodki 156.055

milijona dinarjev, za leto 1980 pa so le-ti znašali 134.851 milijona dinarjev.

Največje povečanje prihodkov predvidevajo iz davkov od osebnega dohodka in na dohodek, kar pomeni za okrog 9,5 milijona dinarjev več sredstev kot v preteklem letu. Zanimivi pa so tudi podatki o predvidenih obveznostih proračuna občine Murska Sobota v letu 1981.

Velik delež odhodkov odpade zlasti na sredstva za delo občinskih upravnih in pravosodnih organov, in sicer 9,55 milijona dinarjev, oziroma 8 odstotkov več sredstev kot leta 1980. Ob tem pa je treba vedeti, da novih zaposlitev v upravnih organih ne predvidevajo, izjeme bodo le v soglasju z izvršnim svetom pri medobčinskih inšpekcijah. Znatno povečanje sredstev pa je na področju ljudske obrambe, kjer gre za 20 odstotkov več sredstev kot leto poprej. To je povsem razumljivo zaradi prevzemanja določenih nalog, zlasti kar zadeva posodobitev in opremljanje teritorialne obrambe in civilne zaščite.

In še pogled na negospo-

darske investicije, kjer beležijo 275-odstotno zvišanje sredstev. Le-ta bodo potrebna zlasti zaradi nujnih vzdrževalnih del na občinski zgradbi, popravila fasade, žlebov, centralne kurjave, električne instalacije, telefonske napeljave in centrale. Hkrati pa je sem vključeno tudi financiranje obnove krajevnega urada Tišina, novogradnja večnamenske zgradbe v krajevni skupnosti Rogaševci, obnova zgradbe UJV za potrebe milice in odplačilo anuitet za že najetih kreditov.

To je nekaj najbistvenejših postavk iz proračuna murskosoboške občine za leto 1981, ki so usklajene s splošnimi gospodarskimi gibanji in stabilizacijskimi prizadevanji, prav tako pa tudi z rastjo splošne porabe, ki mora v letošnjem letu zaostajati za okrog 10 odstotkov za dohodkom. To pa bodo morali upoštevati vsi koristniki sredstev občinskega proračuna, če želijo izpolniti zastavljene naloge pri omejitvi prihodkov in odhodkov proračuna.

M. Jerše

LENDAVA

Avtobusna postaja do leta 1982

Konec lanskega leta je izvršni svet skupščine občine Lendava zahteval od temeljne organizacije združenega dela Avtopromet M. Sobota, da po petih letih razgovorov vendarle realizira gradnjo lendavske avtobusne postaje, sicer bo primoran iskati drugačno rešitev. Samoupravni organi delovne organizacije so o sklepih izvršnega sveta razpravljali in dokončno sklenili, da bo imela gradnja avtobusne postaje v Lendavi prioriteto. V programu razvoja do leta 1985 so zapisali, da bo začetek gradnje avtobusne postaje v Lendavi že v letošnjem letu, gradnja pa naj bi bila končana v letu 1982. Naložba v ta potreben objekt bo veljala 15 milijonov dinarjev. Zakaj je avtobusna postaja v Lendavi potrebna? Sedanja je sredi mesta ob tržnic, je nepokrita, promet pa čedalje večji. V Lendavi so gradnjo postaje načrtovali že v minulem srednjeročnem obdobju, vendar do realizacije ni prišlo, kljub temu da je že določena tudi nova lokacija. Tokrat gre torej zares, zato bo potrebno prizadevanje temeljne organizacije združenega dela Avtobusni promet M. Sobota povsod podpreti.

Jani D.

Razprava o dopolnitvi statuta občine

Leto 1982 bo med drugim tudi v znamenju javnih razprav o spremembi oziroma dopolnitvi občinskega statuta in zvezne ter republiške ustave. Izvršni svet skupščine občine Lendava je na svoji prvi letošnji seji prav zaradi tega

posvetil razpravo o dopolnitvi občinskega statuta, tistemu delu, ki opredeljuje vlogo izvršnega sveta in upravnih organov. V čem so glavne spremembe, ki jih predlagajo?

Gre za konkretnjšo opredelitev funkcije izvršnega sveta kot izvršnega organa občinske skupščine, za njegovo sestavo in delovanje. Kar se tiče mandata, so mnenja deljena, eni se zavzemajo za 4-letni mandat izvršnega sveta, drugi za dvoletni mandat predsednika, s tem da je lahko izvoljen še za eno dvoletno dobo. Javna razprava naj bi o tem dokončno odločila, vendar pa je izvršni svet mnenja, da bi obveljal 4-letni mandat predsednika. Posebno vprašanje je mandatarska funkcija predsednika izvršnega sveta.

Eni se zavzemajo za to, da bi vse člane izvršnega sveta predlagala občinska konferenca SZDL in ne le predsednika, drugi pa, naj bi ostalo pri tem, da izvoljeni predsednik izvršnega sveta sam predloži listo članov sveta. Osnutek novega statuta občine pa se seveda ne more izogniti nekaterim že po zakonu določenim zadevam, med katere sodi dosledno uresničevanje pravic narodnosti, še več, te pravice bi moral še bolj konkretizirati. Izvršni svet je na seji razpravljal še o družbenem dogovoru o ustanovitvi skupnosti za cene v občini in pri tem poudaril, da mora biti delovanje te skupnosti oblikovano tako, da bo zagotovljen vpliv delovnih ljudi in občanov na določanje cen in družbeno kontrolo cen, vsaj tistih, ki so v pristojnosti občine. Nova skupnost bo imela svoj svet, ki bo štel 17 članov.

Jani D.

Jani D.

IZ GLASILA AVTORADGONE

RESNO ALI TJAVDAN?

Soglašamo, da je posredi posameznik, ki si je „drznil“ z javno besedo podvomiti — točneje umovati — o integracijskih težnjah Avtoradgone v zadnji številki tovarniškega glasila pa o referendumski akciji in še čem, vendar je za to sploh pravi čas? Pa če naj bi že bil pravi, si ni podpisani Jože Kaučič privoščil malce prehudih opazk in poenostavljanj?

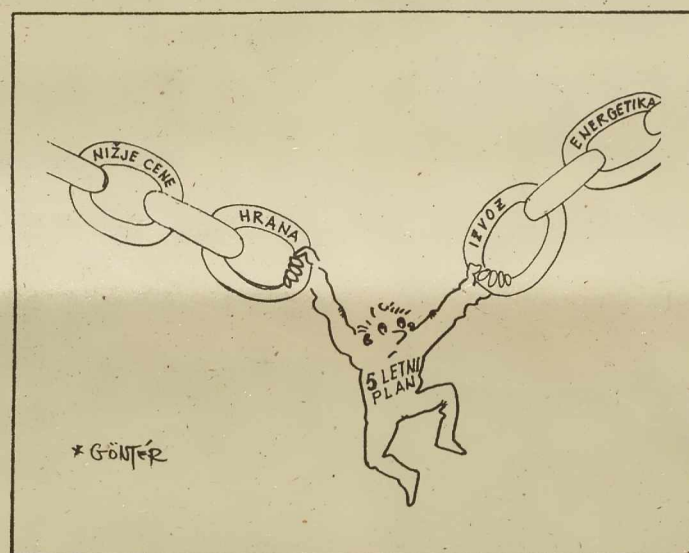
„Združitev je korak naprej, toda mnenja so deljena in težko je napovedati, kaj nam bo

prinesla prihodnost.“ Pa smo tam! Up in strah, skepsa in ambicija, vse obenem. Naj ga še malce navajamo: „Kaj ko bi tudi SAP Viator naredil kakšen objekt in naredil prepil, da bi prišlo do zdrave konkurence v turističnih in gostinskih uslugah? Ali: „Naše delegate bi veljalo tudi spomniti, da bi potrebovali kakšen klub ali center, kjer bi lahko (poceni) pregnali osamljenost z osvežilnimi pijačami, knjigami, šahom itd. Ali: „Tudi obrtna zadruga ni bila poceni.“ Kako ognjevit in

viharna zavzemanja Jožeta Kaučiča! Pa bo iz te moke sploh kaj kruha? Je res zdaj tista prilika, ko naj bi se zadeve premaknile z mrtve točke, kot se zavzema. Resno dvomimo!

Ni nas prepričal s svojimi tjavdan nametanimi razmišljanji in bomo še malo počakali, da nam postreže z nečim oprijemljivejšim in otipljivejšim, zlasti pa z mnogo manj poenostavljanja in prenapetosti.

-brž-

LENDAVA

Mladi zahtevajo konkretno pomoč

V občinski organizaciji ZSMS Lendava deluje kakih 5000 mladih, ki so organizirani v osnovnih organizacijah v združenem delu in krajevnih skupnostih ter šolah. V zadnjem času se je organizacija dokaj utrdila, toda še vedno niso izkoriščene vse možnosti za večje ustvarjalno delovanje mladih. Ponekod še vedno ni zaupanja v mlade, nimajo svojih prostorov ali pa jih odpravljajo na obrobje dogajanja v delovni organizaciji ali krajevni skupnosti. Mladi potrebujejo predvsem konkretno pomoč brez velike filozofije, čestokrat poudarjajo. To da radi delajo, ni treba posebej razlagati, saj samo lanskega leta številne akcije pričajo, da so mladi povsod, kjer je bilo potrebno prijeti za delo. Uspešna je bila pomoč pri pospravljanju jesenskih pridelkov pa tudi pri drugih akcijah. Toda smisel delovanja mladih nikakor ne more biti samo v prostovoljnem delu, mladi bi želeli tudi neposredno odločati o vseh življenjsko pomembnih vprašanjih, denimo v delovni organizaciji ali krajevni skupnosti. Mladi bi želeli bolj neposredno sodelovati tudi v razpravah o usmerjenem izobraževanju, saj je to izobraževanje namenjeno prav njim. Veliko je torej zadev, kjer bi mladi želeli konkretno delati, a jim to zaradi takšnih ali dru-

gačnih vzrokov ne uspeva. Seveda ne kaže pretiravati, saj se je delovanje mladih v marsikaterem delovnem kolektivu občutno izboljšalo, vendar pa skupnih stališč občinske konference ZKS in ZSMS, sprejetih konec lanskega leta, še ne uresničujemo v celoti. Toliko v opozorilo, da ne bi ob koncu letošnjega leta sprejemali novih sklepov, medtem pa starih ne bi uresničili.

Jani D.

Jani D.

MURSKA SOBOTA

Kozarce opojnosti zamenjati z delom

Število mladinskih organizacij je vse večje in z zadovoljstvom lahko zapišemo, da je večina mladih včlanjenih v to organizacijo, ki mora mobilizirati najširši krog mladih in jih vsakodnevno akcijsko usmerjati. Mladi lahko v njej oblikujejo svoje interese in na različnih področjih dela uveljavljajo svojo aktivnost, prizadevnost, sposobnosti. Ugotavljamo pa, da je organizacij, ki bi bile razdeljene na toliko področij dejavnosti, da bi k delu pritegnile slehernega mladca,

zelo malo.

Kje iskati vzroke, da se peščica mladih srečuje le na sestankih pa v širšem obsegu morda na kakšni delovni akciji (kar je hvale vredno), s čimer se mladinsko delo konča? Najprej seveda v vodstvu, v načinu organizacije dela, pa še v marsičem.

V Murski Soboti je šest osnovnih organizacij, ki povezujejo mlade v krajevnih skupnostih, kjer bi se morala pretakati aktivnost, volja do dela, samozavest! O (ne)pove-

zanosti dela raje ne bi govoril. Ne moremo pa trditi, da je kaos vsepovsod. Mladi iz OO v krajevni skupnosti Partizan so dokaj delavni in pred kratkim so si na programsko-volilni konferenci, kjer so izvolili tudi nove člane predsedstva, zopet zadali nove naloge, ki jih bodo s svojo vztrajnostjo skušali izpolniti.

Mladi iz KS Turopolje in Boris Kidrič, ki so se na skupnem sestanku samokritično pomenkovali o usodi svojih krajevnih skupnosti, prav gotovo ne bi imeli težav, če bi hoteli narediti bilanco doseženih rezultatov, kajti razen nekaj sestankov, športnih srečanj in predavanj, kjer je sodelovala peščica mladincev, ne bi mogli zabeležiti ničesar več. Toda zavedati se moramo, da iz malega raste veliko. Zato bi prav ta peščica morala pritegniti ostale.

Toliko bolj pa je razveseljivo dejstvo, da je po dolgo vladajočem mrtvilu začel delovati klub mladih, kjer je zaživelo delo v različnih interesnih dejavnostih, ki mlademu človeku pomagajo izoblikovati osebnost.

Kako pa je pri vas? Se raje sestajate v gostilni? Ali pa morate raje greste na ples?

M. Skledar

IZŠLI LENDAVSKI ZVEZKI

Ob koncu lanskega leta so izšli spet Lendavski zvezki, publikacija, ki obdeluje posamezno problematiko in ki je vselej koristen pripomoček pri razglabljanju o zgodovini krajev in občine, prav pa pride tudi pri izobraževanju osnovnošolske mladine. Tokrat v lendavskih zvezkih v 4. in 5. številki avtor Štefan Ftičar predstavlja v besedi in sliki spomenike NOB in revolucionarnega delavskega gibanja v občini Lendava. Tokrat je prvič zbrano gradivo o omenjeni tematiki, ki bo gotovo velik pripomoček osnovnim šolam lendavske občine, zlasti tistim učencem, ki se učijo krajevno zgodovino. Lendavske zvezke je tudi tokrat izdala občinska kulturna skupnost Lendava v nakladi 1000 izvodov.

Jani D.

LENDAVA

Naložbe v opremo in izobraževanje

Skupnost za varstvo pred požarom občine Lendava naj bi v letošnjem letu na podlagi prispevne stopnje ter zavarovalnih premij zbrala okoli 2,75 milijonov dinarjev. Kam bodo vložili sredstva? Na prvem mestu je vzgoja in izobraževanje članov gasilskih organizacij ter vzgoja občanov z osnovami požarnega varstva. Nekaj sredstev bodo naložili v izdelavo načrtov za varstvo pred požarom, v glavnem pa bodo kupili osebno in zaščitno opremo ter tehnična sredstva za gašenje in reševanje. Tako naj bi letos kupili 5 motornih brizgal, komandno vozilo za občinsko gasilsko zvezo, gasilski kombi, opremo za odstranjevanje vnetljivih tekočin, dihalne aparate in drugo potrebno opremo. Učinkovitost v boju proti požaru mora biti zagotovljena tudi s sodobno opremo, saj gre za občino, ki ima specifične pogoje z ozirom na petrokemično industrijo. Nova oprema pa zahteva tudi več znanja, zato je prav, da občinska skupnost posveča kar največ pozornosti tudi vzgoji gasilcev in seveda vseh občanov.

Jani D.

Podjetnost med radoživim živžavom

Samostrite lahko nad podjetnostjo in dobrovoljnostjo zakoncev Jožeta in Terezije Adanič iz Rihtarovec pri Radencih. Ni bilo ravno lahko splesti gnezda kar za 11 otrok, ki so domala vsako leto privekali na svet: 3-letni Marjan, 4-letna Jožica, 6-letna Silva, 8-letna Marica, 10-letni Vinko, 11-letna Milena, 12-letni Milan, 14-letni Zvonko, 15-letna Cvetka, 17-letna Darinka in 18-letni Jožek.

»Zgradili smo si nov, velik hlev in svinjak. V vzreji imamo običajno po 50 prašičev, 20 bikov, 5 krav in veliko kokoši. Moram priznati, da nam sploh ne gre slabo, »pripoveduje Terezija, kajti z možem sta kooperanta Vinogradniškega gospodarstva Kapela.

Trdna kmečka žena in mati se je prav sproščeno razgovorila: »Sem otrok že obiskuje osnovno oziroma srednjo šolo in kakih posebnih težav s tem, da je treba nahraniti toliko ust in običaj tolikšno število mladeži, še nismo imeli. Gradimo tudi novo hišo, o najinem nasledniku pa, odkrito rečeno, še nismo razmišljali.«

NAPOREN VSAKODNEVNI DELAVNIK

In kakšen je vsakodnevni delavnik gospodinje Terezije Adanič? »Zjutraj jih je treba najprej zbuditi, posebej še šolarje, saj sami veste kakšna je navsezgodaj otročad. Vsa dremava in krmežljiva. Potlej se odpravim v hlev, da pomolzem krave, otročajem pa naročim, da se pripravijo za odhod v šolo. Milena zakuri, večja dva pa gresta z mano, da pokidata in pripravita krmo za krave in runo za prašiče. Ostali se medtem umijejo in oblečejo, le Marica kdaj pa kdaj kaj pozabi. Danes me je recimo vsa zbegana spraševala: kje so moje nogavičke,« je smeje pravila Terezija.

»Ko odpravim živino pa se je že treba lotiti priprave kosila. Poleg tega moram pospraviti po in okrog hiše in dopoldne mine kot bi mignil. Opoldne pa že začno kapljati otroci iz šole. Eni ob 12., drugi ob 13. in tako naprej.«

Polresno je menila, da jih včasih po kosilu »zguni«, da napravijo domače naloge in druge šolske obveznosti, sama pa pomije in pospravi posodo. »Tisti presneti pinpong jih včasih tako zamoti, da mimogrede na vse pozabijo,« se je pridušala.

Ob tretji oziroma četrti uri popoldne pa so že vsi po opravkih. Treba je namreč marsikaj postoriti, tega se vsi prav dobro zavedajo.

»Zvečer se seveda običajno zberemo v kuhinji. Povečerjamo, beremo časopis in kramljamo. Jasno, da brez risanke na televiziji mlajši sploh ne morejo zaspati. Pa se katera od starejših hčera spomni in pravi: Kaj ste že vsi nalegli! To se smejimo in zabavamo.«

ZNAJO POPRIJETI IN ZMOREJO IZDATKE

Terezija včasih šiva, štrika jopice. »Da ni treba vsega kupiti«, pravi. »Pravzaprav to še posebej rada počenjam, tuintam tudi preberem časopis, najmlajše pa spravim zvečer spat. Popoldne se jih namreč ne da spraviti v posteljo.«

Jože se je namenil, da bo zdaj, na zimo, »kribule« plel in metle vezal, saj je to še kako potrebno. Pa — kot skoraj vsak moški — prebere časopis in pogleda televizijska poročila.

Skratka, vsi — od najmlajšega do najstarejšega pri Adaničevih v Rihtarovcih — znajo poprijeti za vsako opravilo. Le tako je namreč mogoče pokriti izdatke, ki v tako številni družini niso ravno majhni. »Malce se bojimo, kako bo v tem letu. Začela se bo namreč celodnevna šola in jih bo kar šest šlo »v ta pravo šolo«. Kosilo in malice niso prav poceni, a sem že uredila, da bo vsaj za enega brezplačno. Tudi na socialnem skrbstvu v Gornji Radgoni so poskrbeli za ustrezne doklade, da bomo nekoliko lažje shajali. Da bo vsaj za obleko, obutev in knjige.«

Uštel bi se tisti, ki bi mislil, da v številni Adaničevi družini v vasi Rihtarovci pri Radencih trpijo pomanjkanje. Lahko ste se sami prepričali, da še zdaleč ni tako. Žaželimo jim, da bi jim šlo še tako tudi vnaprej.

Takole pa so se pred naš objektiv razvrstili Adaničevi. Vseh tistega dne ni bilo doma, a nič ne dè. Saj je tudi ta slika dovolj zgovorna.

Branko ŽUNEC

BREZOVICA

USPEŠNO LETO 1980

Tudi mladi v Brezovici so kritično ocenili delo mladinske organizacije v minulem letu. Ugotovili so, da so naredili precej.

V minulem letu so posvetili največ pozornosti sodelovanju z drugimi mladinskimi organizacijami in društvi. Se posebej okrepjeno je sodelovanje z GD Brezovica

saj je v gasilski desetini večina mladih. Še premajhno pa je sodelovanje s krajevno skupnostjo in njenimi organi. Večjo pozornost pa bodo morali posvetiti mladim, ki se še premalo vključujejo v delo mladinske organizacije.

Vsekakor ni manjkalo tudi kulturnih in glasbenih prireditev in športnih srečanj.

Stanislav Zver

Vedno odrinjen in zapostavljen

„Nič svojega nismo imeli. Že oče je bil invalid, ranjen v prvi svetovni vojni. Invalidnost pa je zadela tudi starejšega brata, ki je že umrl. Da posebej ne govorim o materi, ki je morala prav tako veliko pretrpeti,“ se nam je na nedavnem obisku v Apaški dolini potožil 52-letni invalid Alojz Klančar.

Njegova mukotrpna pot, pot paraličnega bolnika se je pričela že leta 1934 v Ljubljani. Takrat torej, ko ga je ta zavrta bolezen priklenila k tlu, na posteljo in invalidski voziček. Kaj vse je moral prestati! Saj ni mogel niti vsega povedati!

NESREČNA NAKLJUČJA

„V naši družini je bilo kar 9 otrok in zvečina jih je že zamrla. Eden od bratov je denimo 18-leten služil pri nekem kmetu in ga je dobil voz podse pa je podlegel. Med vojno nam ni bilo nič lažje. Težave so se vrstile druga za drugo. Nesrečnih naključij kolikor hočete.

„No, saj sem vsak mesec dobil v stari Jugoslaviji 200 dinarjev, kar je bilo za takratne čase kar precej. A kaj je to proti bolečinam in trpljenju, ki sem ga moral prestati. Prav tako je oblast plačala bolnico in

Alojz Klančar na svojem priljubljenem biciklu pred hišo Ignaca Vučka v Črncih.

Bolest se je zarisala v razbrazdan obraz invalida Klančarja.

„Moji starši so sodelovali v NOB in so se potlej — leta 1946 — preselili iz Ljubljane v Apaško dolino. Sicer pa nismo nič imeli in nam je bilo tako ali tako vseeno.

Poznal sem največ temnih plati življenja, a tudi svetlih je bilo nekaj, toda le dotlej, dokler je živela še moja mati. Ko pa sem tudi njo izgubil, sem postal še večji siromak, kot sem bil.“

Poroka z domačinko Klančarju ni prinesla sreče. Lahko bi rekli, da le še več težav in gorja. Celotno sodnijo si je navsezadnje nakopal, na glavo in slednjič sta se razvezala. Kamen spotike — imovina.

Z LASTNIM DENARJEM DO „BICIKLA“

„Iz občinskega društva invalidov sem bil doslej deležen le moralne podpore. Obiskali me niso. Do pred nekaj let le iz občinske skupnosti socialnega skrbstva. Mesečno dobivam borih 650 dinarjev, pa vas vprašam: je to sploh kakšen denar?

Nadloge so ga celo tako daleč pregnale, da mora zimske mesece preživeti pri znanцу Ignacu Vučku v Črncih in ni mu dano, da bi bil deležen toplote lastnega doma v

Mahovcih, kjer sta nekdanj žive la z ženo. Zgodbo o nabavi „bicikla“ pa nam je takole razložil: „To je bilo veste že pred nekaj leti. Preko sosedu, ki je bil na začasnem delu v Avstriji sem ga nabavil. Jasno da sem ga tudi sam plačal. Toliko sem si namreč uspel prištediti. Veljal pa je 700 šilingov. Mislim, da je bilo leta 1956.“

„Sicer pa je z mojo vožnjo takole. Čim zapade sneg, ne morem z biciklom nikamor. Če pa je suha in vozna pot še kar gre. Sicer pa se odpravim na pot največ zaradi tega, da si kupim kakšen kruh, klobase ali pivo. Toplo hrano pa dobim pri dobrih ljudeh. Ja, tako vam je to,“ je prizadeto razlagal.

Okolica Klančarja le pomiluje, kar je gotovo da žalostno. Malce čevljari, da mu vrže nekaj denarcev. Sicer pa je na milost in nemilost prepuščen socialnemu skrbstvu, ki se očitno za njegov primer kaj prida ne zanima, saj bi mu sicer že zdavnaj pomagalo. Še veliko prej, preden se je bil primoran obrniti na odvetniško zbornico pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije.

Kdo bo tedaj pomagal invalidu Klančarju? Kdo v letošnjem mednarodnem letu invalidov? Branko ŽUNEC

KOMENTIRAMO

Pred revizijo zaščitene kmetij

V letu 1977 je bil v lendavski občini sprejet odlok o določitvi kmetij, za katere velja posebna ureditev delovanja. V seznamu zaščitene kmetij se jih je takrat znašlo kar 653, kar se je enim zdelo premalo, drugim pa spet preveč. Pri uvrščanju kmetij v seznam zaščiteneh so predlagatelji, teh je bilo veliko, pozabili na tisto določilo zakona o dedovanju kmetijskih zemljišč, ki pravi, da naj bi bila zaščitena kmetija po ekonomskih sposobnostih takšna, da bi lastniku s kmetijsko proizvodnjo zagotavljala takšen dohodek, da bi se lahko izenačil z delavcem v združenem delu. Na seznamu zaščitene kmetij pa je menda večina takšnih, ki so po obsegu premajhne, zato se menda nobeden od dedičev ne odloči, da bi prevzel kmetijo. V zadnjih dveh letih se zaradi tega dogaja, da imajo na vsaki seji občinske skupščine delegati pred seboj zahtevke za izpis iz seznama zaščitene kmetij, to pa pomeni,

da se kmetije še kar naprej delijo. Po vsem omenjenem so imeli torej prav tisti, ki so pred dobrimi tremi leti trdili, da je seznam preobsežen in da so pri njegovi sestavi sodelovali številni „svetovalci“ v krajevnih skupnostih. Kaj sedaj? Kme-

tijska zemljiška skupnost, ki se s to problematiko srečuje vsak dan, bo letos opravila revizijo zaščitene kmetij, to bo torej prilika, da iz seznama izločijo vse tiste, ki vanj niso niti sodile. Sicer pa velja pravilo, pa ne samo za zaščitene kme-

tije, da trikrat premislimo, preden se za nekaj odločimo, saj si z nepremišljeno odločitvijo delamo kvečjemu le težave, sebi in kmetovalcem, ki so tako ali drugače prišli na seznam zaščitene kmetij.

Jani D.

Mode Müller

Za vašo nego po izredno ugodnih cenah

Pitralon voda po britju	19.90	Wella — lak za lase 375 gr. doza	30.90
10 britvic — bic Gillette — krema za britje	13.90	Shamtu — lak za lase 375 gr. doza	22.90
parfum deo	18.90	Glem vital — zeliščni šampon	26.90
Peneča kopel z vonjem cvetočih jabolk 1 lit.	39.90	Glem vital — utrjevalec za lase	16.90
Lux — milo 4 kosi	14.90	Blend-a-med-zobna krema, velika tuba	14.90
Kaloderma — krema za kožo	19.90		
	15.90		

Najboljše za vaš denar!

Gradec — Graz, Celovec — Klagenfurt, Lipnica — Leibnitz, Radgona — Radkersburg

Za doslednejše varstvo pri delu

Večkrat poudarjamo, da je humanizacija dela eden od bistvenih ciljev naše socialistične samouprave družbe, osvoboditev človeka pa pomembna sestavina socialne varnosti in povečanja družbene produktivnosti dela. To je še kako aktualno v sedanjem družbenopolitičnem trenutku, ko si zlasti prizadevamo za stabilizacijo gospodarstva, za nenehno krepitev produktivnosti in višji dohodek. Če želimo dejansko uveljaviti vpliv delavcev tudi na planiranje humanih delovnih razmer, potem je upravičena zahteva, da mora ta problematika najti ustreznejše mesto v planskih dokumentih sleherne organizacije združenega dela, kjer je treba zajeti določene obveznosti za varno in zdravo delo in seveda tudi delovno okolje. V zvezi s področjem varstva pri delu pa so tesno povezana vprašanja zdravstvenega varstva zaposlenih, preprečevanja invalidnosti, varstva in zaposlovanja invalidov ter podobno. Zato pa mora vsaka organizacija združenega dela nenehno spremljati, ugotavljati in tudi odpravljati vzroke zaostajanja glede same humanizacije dela.

Nikakor ne bi mogli zanikati uspehov, ki so jih pri tem dosegli v organizacijah združenega dela murskosoboške občine, saj se je v zadnjih letih zmanjšalo število izostankov z dela, kar dokazuje, da se varstvo pri delu vse bolj uveljavlja in izvaja vzporedno s programiranjem in vodenjem delovnih procesov in z zahtevami sodobne tehnologije. Nekaj podatkov o tem dovolj zgovorno priča, pri čemer bomo upoštevali zadnji dve leti. Tako so v murskosoboški občini imeli v letu 1979

nekaj čez 24 izgubljenih delovnih dni na eno nesrečo, povprečno število izgubljenih delovnih dni pa se je približalo številki 1,5 (1,47). Že v letu 1980 oziroma v devetih mesecih lanskega leta pa se je skoraj za tri dni zmanjšalo povprečno število izgubljenih delovnih dni zaradi nesreč (21,66). Prav tako se je znižalo število izgubljenih delovnih dni na delavca, in sicer je znašalo v lanskem letu 1,29 dni. Ugodnejše rezultate pa je treba vsekakor pripisati večji disciplini na delovnem mestu in zavesti ljudi, ki se je v tem času nedvomno okrepila.

V murskosoboški občini pa si ne zakrivajo oči tudi pred primeri določenih pomanjkljivosti in nepravilnosti, ki se pojavljajo v združenem delu, predvsem kar zadeva številne kršitve predpisov o varstvu pri delu, zaradi katerih se dogajajo marsikateri nesreče pri delu. Pa tudi porast števila invalidnih oseb in invalidskih upokojitev jasno kaže, da v organizacijah združenega dela še vedno niso dovolj poskrbeli za ustreznejše varstvo svojih delavcev. Neupoštevanje normativnih aktov, pomanjkljivo osebno varstvo pri delu, nezadostna poučenost zaposlenih o varstvu pri delu in še marsikaj drugega zagotovo vpliva na nekatere izmed navedenih pokazateljev. Sem pa je treba prišteti še premajhno skrb za težje pogoje dela v organizacijah združenega dela, kjer se pogostokrat zadovoljijo z dajanjem dodatkov delavcem, pri čemer pa se ne lotijo nadaljnje posodobitve proizvodnega procesa in zagotavljanja ustrežnejših delovnih pogojev.

Ugotovitev, mimo katere ne moremo, je tudi ta, da

strokovne institucije, kot so medicina dela, služba za varstvo pri delu, inšpekcijske službe in še kdo, niso doslej delovale skupno, ampak vsaka zase. Zato je v prihodnje potrebno večje sodelovanje med njimi, da bi prišla do izraza tesnejša koordinacija dela, ki lahko rodi večje sadove do sedanjih. Ne gre pa pozabiti tudi na družbenopolitične organizacije v organizacijah združenega dela, ki so velikokrat stale ob strani, tako da ni bilo zadostne podpore za načrtovane spremembe v zvezi z varstvom pri delu.

Ob koncu velja poudariti, da se murskosoboški sindikati zlasti močno angažirajo na tem področju, upoštevajoč usmeritve in naloge Zveze sindikatov Slovenije glede humanizacije dela z vidika varstva pri delu invalidnosti in zdravstvenega varstva delavcev. Predvsem se zavzemajo za temeljito in poglobljeno razpravo v osnovnih organizacijah zveze sindikatov, kjer bi naj pripravili analizo stanja v svojem okolju. Najpomembnejše pa je, da se povsod zavzemajo za dopolnitev samoupravnih aktov; v večini primerov gre za statute, kjer je najnujnejša konkretnjša opredelitev vprašanj v zvezi z varstvom pri delu. Tako bi naj v murskosoboški občini ustanovili tudi odbore za varstvo pri delu, namesto dosedanjih komisij, jim dali novo vsebino dela, da bi zajeli celotno področje humanizacije odnosov v organizacijah združenega dela. Ob vsem tem pa bodo organizirali tudi ustrezno izobraževanje za člane omenjenih odborov, zlasti s pomočjo raznih seminarjev, ki jih načrtujejo v letošnjem letu.

M. Jerše

ZDRAVNIK ZA VAS

Alkohol in njegov vpliv na človekov razvoj

Sodobni svet si zaradi lastne slabosti čedalje bolj kopiči in ustvarja številne socialno-medicinske in druge probleme, ki ga vedno bolj osvajajo, obenem pa materialno in fizično obremenjujejo ali celo uničujejo. Bolj potrošen je bogat svet, manj bogati in celo siromašni pa mu poskušajo slediti in tako tonejo v še večje ubožstvo in v še hitrejši propad.

Zasvojenosti vseh vrst (z alkoholom, nikotinom, mamili, zdravili itd.) so v stalnem porastu. Kljub nenehnemu opozarjanju zdravstvenih in drugih strokovnjakov ter institucij o stranskih posledicah za posameznika človeško telo ter za ožjo in širšo družbeno skupnost pa otipljivih rezultatov le ni. Ali smo popolnoma otopeni, se ničesar več ne bojimo, tudi ne za usodo naših potomcev? Le površno se, tako je videti, zavedamo svoje odgovornosti do prihodnosti drugih. S tem svojim razmišljanjem hočem opozoriti le na delček odgovornosti.

Za nami je lanski november, mesec boja proti alkoholizmu, pred nami pa so še številni dnevi, meseci, leta in še kaj več časa, ki ga bo svet posvečal reševanju take in podobne problematike. Ker iz širših zornih kotov o tovrstnih problemih pišemo in razpravljamo praktično na vseh nivojih družbenega življenja, pa je podrobnejši prikaz le redko kje zaslediti, kljub temu da velja o njem še kako poglobljeno misliti. Pa poskusimo kaj reči o škodljivem vplivu alkohola na razvoj človekovega zarodka.

Alkohol je edini pitni (opijski) narkotik, ki je danes poznan kot eden najvažnejših strupov, delujočih na razvoj človekovega zarodka. Poleg številnih neugodnih učinkov, ki jih sproža v organizmu nosečnice, pa prehaja v enaki koncentraciji tudi v plodov organem. Za

pojav alkoholnih okvar ploda so danes dokazani direktni in indirektni učinki alkohola in njegovih presnovnih produktov. V plodu očitno motijo prehrano plodovih možganov in drugih življenjsko važnih organov. Zmanjšujejo izgradnjo številnih tkivnih struktur, in tako preprečujejo rast in razvoj ploda. V tem vidimo vzrok, da pri nosečnicah, ki dalj časa prekomerno uživajo alkohol, odmere kar 30 — 50 odstotkov plodov ali pa imajo nepopravljive okvare številnih organov. Med glavnimi in najčestejšimi prisotnimi znaki alkoholne okvare ploda najdemo telesno in duševno nerazvitost, nepravilnosti v razvoju oči, spolovil in še posebno srca. Pri kroničnih uživalcih alkohola je po podatkih iz svetovne literature oškodovanih kar 40-50 odstotkov plodov.

Tudi v obporodnem obdobju taki otroci dosti pogosteje umirajo ali pa imajo množico težav v prilagajanju na novo življenje zunaj materinega organizma.

Strokovnjaki so na osnovi opazovanj dokazali, da delujejo strupeno na plod že količine 60-80 grama alkohola na dan, kar odgovarja količini približno pol litra vina dnevno. Uživanje še večjih količin alkohola, zlasti še v prvih mesecih nosečnosti pa povzroči še višjo stopnjo odmrtja ploda oziroma še več okvar notranjih organov. Ob tem pa so tudi dokazali, da ženske, ki so uspešno ozdravljene alkoholne bolezni lahko kasneje rojevajo povsem zdrave otroke.

Medtem ko je oškodovanost otrok pri začetnih oblikah okrog 20 odstotka pa je pri kroničnih kar 50-odstotna. Francoske raziskave dokazujejo, da se, glede na število zasvojenih žensk z alkoholom v generativni dobi, pri njih rojevajo 2-3 novorojenčki na 1000 živorojenih z očitnimi znaki oškodovanosti zaradi alkohola.

Po podatkih iz leta 1975 imajo v Zvezni republiki Nemčiji 1,2 milijona alkoholikov, od tega 300.000 žensk. Če letno rojva okrog 6000 takih žensk in če pričakujemo oškodovanost otrok v polovici primerov, imajo v Zvezni republiki Nemčiji vsako leto kar 3000 otrok, ki so dokončno bolj ali manj oškodovani zaradi alkohola.

In zdaj poskušamo problem uokviriti v domače prilike. Po nekaterih avtorjih je v SRS okrog sto tisoč bolnikov z alkoholno boleznijo, točnih podatkov pa nihče ne navaja, saj kar se tiče pogostnosti pri ženskah. Če pa upoštevamo izsledke iz Francije, je v SRS pri 30 000 letno rojenih otrocih 60-90 takih, ki so oškodovani zaradi alkoholne bolezni matere, v Pomurju pa 6-10 otrok letno. Ob podatku, da imamo v SRS okrog 5700 in v Pomurju okrog 490 otrok, ki obiskujejo šole s prilagojenim programom, nam je že kar bolj jasno, da je med temi otroki kar dokajšen odstotek takih, ki imajo okrnjene svoje psihične ali pa telesne zmogljivosti zaradi navedenih dejstev. No, zdaj pa že lažje razmišljamo, verjetno pa že tudi bolj zaskrbljeno, še posebno, če se zavedamo ožjih in širših posledic tako za posameznega otroka kot za družbo v celoti. Uspešnega zdravljenja tako oškodovanih otrok ni, oziroma je usmerjeno izključno k posameznim telesnim nepravilnostim ter k ureditvi sicer neurejenega življenjskega okolja, v katerem bo otrok živel. Kakršnikoli poskusi ali pa ukrepi za porojstveno »popravilo« organskih okvar v možganih ali pa v drugih pomembnih delih telesa pa so zaman in jih moramo sprejeti kot dokončne.

Dr. Jože Miklič
spec. ped.

MIŠKO KLANJEC

Strici so mi povedali

In pogreb zdama je dražji od onega, če se pripelje zgolj do groba. — Po pogrebu so sorodniki, sosede stopili k Fujsom, prigriznili, popili nekaj izabele, kakor se že spodobi ob takih priložnostih, vsi pa so čutili, da je s smrtjo starega Fujsa končano neko obdobje ne le v Fujsovih krčih, morda kar v vsej Poljani. Najbolj pa so to čutili Picki-Fujsi sami. Vsi so vedeli, da v taki skupnosti ne morejo živeti, niso pa bili sposobni, da bi takoj zaživel vsaka družina zase. Niso imeli kam — morali so ostati še nadalje v isti stari hiši. Morali so ostati tudi pri skupni skledi. Bilo pa je vsem jasno, da dolgo tako več ne pojde: Jožef je svoj zaslužek, ki je bil že tako boren, moral dajati za kuhinjo in druge potrebščine, kar pa se mu je zdelo krivično. Mlinar Hozjan je prinašal svoje, merično, tisto, kar mu je pripadalo v mlino kot mlinarju in kar je še tako ali drugače, »napraskal« imeli so vsaj za kruh. Toda mlinar Hozjan, ki se je zadnje čase česče ustavljal pri Fujsih, se nikakor ni mogel zvesti v njihovo skupnost, neumno pa se mu je zdelo, da bi prav on moral prehranjevati vso veliko družino. Medtem je Andraž s svojim sinom Markom po očetovi smrti začel kar redno zahajati po sejmi in mešetariti, Filip pa je bil že tako in tako len. Svojo lenobo je pred očetom še nekako skrival in dovolj spretno, po očetovi smrti pa je bilo, kakor da je komaj čakal, da si vendar enkrat v življenju mirno odpočije.

Voz življenja so Picki še nekaj časa vlekli po starih, očetovih poteh. Bilo pa je očitno, da bi bil to zmogel le Ivan, če bi ostal doma in imel voljo za kaj takega. Toda Ivan je vse razbijal, da zdaj ni bilo na čem gospodariti tem, ki so bili še voljni ostati skupaj, to pa predvsem zaradi svoje neobglednosti, ker niso bili zmogni začeti karkoli pametnejšega. Kar pa navsezadnje niti ni bilo tako preprosto v njihovem položaju. Oče jih je zapustil pred težkimi življenjskimi vprašanji, ko skupaj ni bilo več moč živeti, narazen pa spet niso mogli.

Očetov prostor pri mizi je precej časa ostal prazen — nobeden od njegovih treh sinov si ni upal sesti nanj. Še manj pa je ta prostor pripadal mlinarji, ki je že tako in tako redko kdaj sedel z njimi za mizo.

Znana da je zaskominalo Andraža, prekupevalca, mešetarja: vse je preračunal in se mu je zdelo, da bi bilo najbolje, če bi se počasi vseh otresele in se sam polastil tistega, kar je sploh še ostalo od vse Fujsovine. Hlevi bi bili kar primerni, da bi začel nakupovati živino, jo vzrejal, preprodal. Jožefova fanta, obe Mankici, Mankina in Filipova, se bodo poročili, starši lahko odidejo z njimi. Pravzaprav bodo morali, ko ne bodo imeli od česa živeti.

Pa je tako nekoč opoldne, za obed, Andraž kratko in malo sedel na očetov stol, ko da se je zmotil. Se je pač nekoliko zakasnil in Picki so mislili: vsaj ne bo rinil med druge. Spogledali so se sicer, rekel pa ni nobeden niti

besede. Presenetilo jih je le, ko je vprašal, če so že zmolili molitev pred jedjo. Stari Fujs je že nekaj let sem kar vrgel nekaj križ po sebi skupno molitev pa je opustil od tedaj, kar je bil zbolel. Andraž pa je zdaj, ko so se najedli, začel kar naglas. So se mu pa le ženske pridružile. Toda zvečer je začel »pred jedjo z molitvijo naglas, in je po molitvi opomnil Filipa, ki je z žlico prejel segel v skledo: »Si tako lačen, da ne moreš počakati, da odmolimo, če že sam ne moliš?«

»Tudi sam znam moliti. Kadar se mi do dalo, bom molil. S teboj vkup pa že ne.«

Tedaj je Andraž spregovoril še kar mirno, vendar odločno, očitno je stvari dobro premislil: »Oča so mrtvi. Brez poglavarja ne moremo biti, pokeč bomo vkup. Premišljal sem o vsem in takole premislil, storil pa bom tudi tako: pokeč se nam deca ne oženijo, starši pa ali odidejo z njimi ali ostanejo pri hiši, le da bo vsaka družina skrbela zase. Hiša bo pripadla meni, bom pa vsakemu nekaj izplačal. Tačas bom vse jaz vodil, da ne bomo ko razkrojena čreda. Če komu tako ni všeč, naj raje kar zdaj pove ko pozneje, da ne bo nikakih preprirov.«

Jožef in Filip sta se spogledala. Že popoldne je Filip bil stopil k Jožefu v delavnico in sta se po krajšem posvetovanju odločila, da na vsak način preprečita Andražovo nakano, ne da bi se bila tudi domenila, kako naj to napravita. Zdaj pa sta se lahko spogledala. Ker to, kar je nakanil Andraž, je presegalo zgolj njegovo prilaščanje položaja hišnega skupnega gospodarstva. Andraž je bil jasan: hiša bo njegova, drugi pa naj čimprej odidejo od hiše.

Tedaj je Filip pogledal ženske in sinove ter rekel mirno: »Vi ven — se bomo močje med seboj pogolčali. — Ti lahko ostaneš, če se ti da,« je pomignil mlinarju.

»Mi te stvari niso mar,« je ta odvrnil, ker je bil po naključju ravno pri hiši. »Sem se najedel, pojdem k mlinom.« Odložil je žlico.

Ženske in sinovi so se natlačili v kuhinjo, kjer je še gorelo pečini in je bilo zasilo svetlo, posedli po praprah, začeli z golčom, ko da se jih prav nič ne tiče, kar imajo močje med seboj. Mlinar pa se je kar pojdočki poslovil od žene in od Mankice želeč vsem lahko noč.

Andraž se Jožefa ni bal, bil je suhljat ko prekla, dolgin, neroden, plašen. Filip pa je bil močan ko bik in Andraž je vedel, da bi ta sam opravil z njim, če bi se ga lotil. Širokih pleč, postaven, s širokimi dlanmi. Pri vsem tem pa je bil sila miren, nikoli se ni prerekal.

Zdaj pa se je ta Filip počasi vzdigoval, vstajal izza mize in se nato postavil pred Andraža. »Kaj pa hočeš od mene?« je dejal zmeden Andraž. »Ti nisem nič napravil...«

»Kaj si ti? Kaj bi ti rad bil? Poglavar? Komu — Fujsom? Še ne veš, da očetove skupnosti ni več? Kruh nam daje

mlinar, denar za sol in drugo pa tu Jožef. Kaj pa ti?« In še preden se je Andraž dobro zavedel, je že obležal na tlu ko klatrsko poleno. Se je pa tako naglo pobral, da je oba presenetil in že je držal v vzdignjeni desnici 'kovački nož', ki ga je našel na mizi. — »Oklešček je za dvermi, daj ga z njim!« je Filip zaklical Jožefu, ki je bil bolj zadaj. Toda mizarčku bi bila slaba predla, ker se je Andraž že pogladil za njim, če ga ne bi bil Filip ujel za desnico, v kateri je držal nož in mu jo tako zvil, da je nož zletel iz nje in ga je Filip sunil pod posteljo, Andraža pa tako sunil s široko dlanjo, da se je spet zakotalil po tlu. »Zdaj ga pa le daj z okleščkom.« To delo je Filip prepustil Jožefu. »Se ni mrtev, še ga daj, pokeč ne bo prosil milosti.« Andraž je preklinjal, psoval, pretel, vse drugo je počel, le za milost ni prosil, celo je ujel Jožefa za nogo, je pa ta še utegnil, da je udaril po tej roki. »Mislim, da mu je zdaj dovolj,« je menil Filip in pustila sta Andraža 'ležati v mrtvo ime', kot pravimo sama pa se spravila nad žganjico ko po težkem delu.

Andražu pa očitno še ni bilo dovolj, ker je nepričakovano začel sirovo preklinjati takšne brate, kakršne ima on. Filip in Jožef sta se spogledala: »Ni še čist mrtev,« je menil Filip. »Ga boš še moral. Je ko kača trdega žitka: pokeč sonce ne zaide, bo še mrtva migala z repom...«

Tokrat je Andraž prehitel oba. Ko vzmet je planil do okleščka in že mahnil po Jožefu, ki mu je bil bližji, da se je zdaj ta zvrnil po tlu in zaklical: »Jaj — pomagajte, mrtev bom...« In že je Andraž mahnil tudi po Filipu. Le da je ta z levico prestregel udarec. Levica se mu je sicer pobesila, zato pa je z desnico zadel Andraža s tako silo, da ga je spet pokosil po tlu.

Tedaj se je vrnil mlinar, ker je pozabil žepni nož. Ženske v prikletu in v kuhinji so sicer stokale z 'Jezuš, Jezuš, spokoljete se', je pa mirno stopil mimo njih v sobo. Kjer je našel ravno Filipa, ki je obdeloval Andraža, iz besa za svojo skoraj zlomljeno levico.

»Na — kaj se kanite spoklati, Filip?« je dejal mlinar pomirjačoče. »Ubiti ga le ni treba — bosta oba šla sedet v vozo...«

»Ga braniš, mlinar?« je dejal zaničljivo Filip. »To so naše stvari, stvari Fujsov — tu nekš mlinarji nimajo besede.«

»Vaše ali ne,« je menil mlinar mirno. »Človeka pa le ni treba kar za prazen nič ubiti. Še za večje stvari ga ne smeš. Bi se lahko bili mirno o vsem pogolčali, ne pa — eden nož v rokah, drugi oklešček...«

»Mlinar — kuš!« je tedaj vzrotil Filip in se že pogladil proti mlinarju. Znenada ga je popadel bes proti temu tujku v Fujsovem domu. Celo je Filip pojdočki iztrgal iz Andraževih rok oklešček. Toda mlinar ga je prehitel z dolgimi rokami, ga vzdignil prav do stropa ko vrečo koruze, potem si s kolenom odprl dveri in ga treščil v priklet med ženske, da je kar zahreščalo v njem.

»Z vodo in jesihom macajte svoje močje, da pridejo k sebi.« Ženi in Mankici pa je dejal: »V nedeljo spet pridem.«

»Jezuš, Jezuš,« so zdaj završčale ženske naglas in zares hitele po vodo, po ješjih, »Dajte, da jih bomo macale, saj so vsi mrtvi!«

RADIJSKI IN TELEVIZIJSKI SPORED OD 14. DO 16. JANUARJA

SREDA

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 — Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.99 — Dnevnik, 16.10 — Nekaj minut z, 16.30 — Koncert na domačem valu, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

17.05 Poročila, 17.10 Z besedo in sliko: Novoletna ura, 17.50 Ukročeno oko, kulturno dokumentarna serija, 18.20 Okrogli svet, 18.30 Obzornik, 18.45 Galerija opernih značjev: Zapeljivci in tisti, ki mislijo, da to so, 19.15 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik, 19.55 Propagandna oddaja, 20.00 Film tedna: Marmorni človek, poljski film, 22.35 V znamenju

Oddajniki II. TV mreže:

17.10 TV dnevnik v madžarščini, 17.30 TV dnevnik, 17.45 Ptičje strašilo, otroška nadaljevanka, 18.15 Splošna ljudska obramba, 18.45 Amaterski studio, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Žalostni spomini, angleška tv drama, 21.15 Zagrebška panorama, 21.35 Muzej hrvaških arheoloških spomenikov, izobr. oddaj (do 21.55)

TV ZAGREB

10.00 Zimski šolski program; 17.40 Poročila; 17.45 Strašilo — oddaja za otroke; 18.25 Kronika občine Varaždin; 18.45 Amaterski studio; 19.15 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.00 Aktualna s'roda; 21.15 Resnica o neki legendi: Sava Kovačević; 22.00 Dnevnik; 22.15 Zabavno-glasbena oddaja;

TV AVSTRIJA

NISMO

PREJELI

SPOREDA

TV MADŽARSKA

8.35 Šolska TV, 10.15 Sandor Matyas, pon. 15.40 Šolska TV, 16.15 Srednjeveška Madžarska, 1. del, 17.00 Ziehner, melodije, 17.15 TV borza, 17.25 Svet jezika, 18.15 Čas je tudi pri nas denar, reportaža, 18.50 10 minut mladosti, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Sejem bolh v Madridu, 20.25 Leteči Avstalec, kratak film, 20.40 Pri Niagara, 21.05 Polovična republika: Koreja, 21.25 TV galerija, 22.30 TV dnevnik.

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 — Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 — Dnevnik, 16.10 — Glasbena oddaja, 16.30 — Delegatska tribuna, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

17.35 Poročila, 17.40 Tovarišija, mladinska nadaljevanka TV Skopje, 18.10 Mozaik kratkega filma: Popotni dnevnik, novozelandski film, 18.35 Obzornik, 18.45 Po sledeh napredka, 19.15 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.22 TV nocoj, 19.24 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik, 19.55 Propagandna oddaja, 20.00 Ko zabolijo zob, aktualna oddaja, 21.35 625, 22.15 V znamenju

Oddajniki II. TV mreže:

17.10 TV dnevnik v madžarščini, 17.30 TV dnevnik, 17.45 Jelenko, otroška serija, 18.15 Znanost, 18.45 Muppet show, 19.30 TV dnevnik, 20.00 3, 2, 1 . . . gremo!, 23.00 Poročila (do 23.05)

TV ZAGREB

10.00 Zimski šolski program; 17.40 Poročila; 17.45 Jelenko — oddaja za otroke; 18.25 Kronika

ka občine Split; 18.45 Muppet Show; 19.15 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.00 Zunanjepolitična oddaja; 20.50 Kvizkoteka; 21.50 Dnevnik; 22.05 Spremljamo glasbena dogajanja;

TV AVSTRIJA

NISMO

PREJELI

SPOREDA

TV MADŽARSKA

8.05 in 13.35 Šolska TV, 15.35 Kratki filmi, 17.20 Pravljica, 17.50 TV borza, 48.00 Teleport, 18.25 Pedagoški forum, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Ulice San Francisca, kriminalka, naslov epizode: Stolp Večnosti, 20.45 Pri klavirju Zoltan Kocsis, 20.55 Igor Buličov in ostali, TV igra po Gorkem, 22.25 TV dnevnik.

PETEK

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 — Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 — Dnevnik, 16.10 — Ob koncu tedna, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

17.15 Poročila, 17.20 Olimpiada smeha, ameriška risana serija, 17.50 Čez tri gore: Pevski tabor 80 (Zamejski zbori) 18.20 Obzornik, 18.30 Sodobna medicina: Tobak — naslada in pokora, 19.00 Ne prezrite, 19.15 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik, 19.55 Propagandna oddaja, 20.00 A. Marodič: Naša krajevna skupnost: Mini vrtec, 20.40 Propagandna oddaja, 20.45 Jazz na ekranu: Joe Henderson Quartet, 20.55 T. Hardy: Župan v Casterbridgeu, angl. nadaljevanka, 21.45 V znamenju, 22.00 Nočni kino: Dillinger je mrtev, italijanski film

Oddajniki II. TV mreže:

17.10 TV dnevnik v madžarščini, 17.30 TV dnevnik, 17.45 Naši pesniki, oddaja za otroke, 18.15 Mladinski ekran, 18.45 Zgodbe Danila Nikoliča, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Družina in družba, dokumentarna serija, 20.45 Zagrebška panorama, 21.40

21.10 Zeleni kabaret, 21.40 Kulturni mozaik (do 23.40)

TV ZAGREB

10.00 Zimski šolski program; 17.40 Poročila; 17.45 Naši pesniki — oddaja za otroke; 18.25 Kronika občine Reka; 18.45 Mladinski ekran; 19.15 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.00 Nasršeno dekle — amer. film; 21.45 Zgodbe iz muzeja revolucije; 22.30 Dnevnik; 22.45 Zabavno-glasbena oddaja

TV AVSTRIJA

NISMO

PREJELI

SPOREDA

TV MADŽARSKA

8.05 in 14.30 Šolska TV, 16.30 Dolg, sovjetski film, 17.55 Paleta, spored Horizontov, 18.30 5 minut meteorologije, 18.35 Klinika za ortopedijo, studio Pecs, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Delta, 20.25 Petof 5. del nadaljevanke, 21.20 Kviz, 21.50 Glasba . . . 22.40 TV dnevnik, 22.50 Sandor Petofi, pesmi.

MIŠKO KLANJEC

Strici so mi povedali

Mrtvi niso bili, le Filip si je zadnji opomogel, ker mlinar ni gledal, kam ga trešči, še manj, kako. Za čas se je majal, ko se je vzdignil, ko da se mu blede in ko da kaj išče. A že se je zavedel: »Kje pa je zdaj razbojnik, da ga zakoljem?«

»Jezuš, Jezuš, kralj ga bo!« so zavreščale ženske.

»Koga, katerega pa pravzaprav hočeš zaklati?« je vreščala njegova žena, kakor da ji ni vseeno, za katerega od treh gre.

»Cigana, prisklednika — mlinarja vendar!« Zapodil se je na dvorišče, pojdočki pograbil branovlek pri hlevu, da bi ga s tem: Večer je bil poln mesečine, Filip je lahko videl mlinarja, ki je bil že pridvericah na kolnik, se je pa tam ustavil, očito je čakal Filipa, ki se zdaj tudi ni več mogel ustaviti, zares — moral je po tej usodni poti dalje, moral z vzdignjenim branovlekom, zamahnil. Zamahnil je, ne pa zadel, ker že naslednji trenutek so ga mlinarjeve roke zgrabile in ga z branovlekom vred treščile prek visokega plota. Filip je priletel na kolnik, da je spet kar zahreščalo v njem. Priletel pa je ravno pred neke Poljance, ki so se zapoznili tam po bližnji vračali iz gor.

»Križ božji!« so zavreščale ženske. »Človek je iz nebes padel.« Moški, ki so najprej odskočili, so se zdaj ozirli po tem iz nebes padlem človeku: »Filip — Križani, saj si to ti, Filip? Kaj nimate dver, da skačeš prek tako visokega plota?«

Sramota in bes mu nista dala do besede in bi bil voljan v tem besu mlinarja do kraja zatolči. Toda skozi dverice ni mogel na vrt, tam bi ga mlinar prestregel, če obide plot, pa mu mlinar uide skozi dverice. »Se bova že še srečala, cigan, prisklednik,« je rekel Filip, obšel ograjo, mlinar pa po kolniku dalje proti Muri. Se pipo si je prižgal, da se je kdaj pa kdaj zasvetil tako za njim.

Rodovne skupnosti Fujsov je bilo konec

FUJSI — PICKI SE ŽENIJO

Obe Mankici:

o ženitvi Filipove,

za kar je bil že skoraj skrajni čas. Toda po Fujsovi so se okoliščine po smrti starega Fujsa temeljito spremenile, s tem pa so tudi pogoji za ženitev postali drugačni. Sploh pa se je po smrti starega Fujsa tako rekoč vse spremenilo, če že ne postavilo na glavo. Rodovna skupnost je z njim vred legla v grob, zares poslednja rodovna skupnost v Poljani. Ivan pa je zadal smrtni udarec celotnemu Fujsovu gruntu: ljudje so se znenada zavedeli, da so ostali brez zemlje in brez živine, z zares praznimi hlevi. Ker kar ni razprodal že Ivan sam, so zdaj lendavski fiškališi pognali na boben — Fujski so lahko samo strmeli, kako se trga kos za kosom njihove zemlje in kako se ta denar odteka v Lendavo ali pa kakim dolžnikom.

Na duri Fujsovega doma je potrkalo pomanjkanje, lakota pa tudi ni bila več daleč. Mizarček Jožef je moral borne zaslužke dajati ženskam za kuhinjo, sebi za tobak pa je kradel prav od teh zaslužkov. Ker pa si je že kradel, je tudi skrivaj kadil: zavest rodovni pripadnosti, zavest skupnosti še ni popolnoma ugasnila v njem, pa se mu je tako zdelo, da si v resnici prisvaja tisto, kar ni čisto njegovo.

Na srečo je bil pri hiši še mlinar Hozjan, zanje nekoč siromak, vsiljenec, ki ga niso nikoli sprejeli za svojega člana, in ki se niti sam ni nikoli vsiljeval mednje kot delček Fujsovega rodu. Zdaj pa se je prav on izkazal. Kajpa — temu je bila vzrok zavest njegove žene Manke, zavest pripadnosti Fujsovu rodu, in ga je prav ona predobila, da je začel prinašati od mlinov merično k hiši. Nekoč je to prodajal v trgovino na Hotizi, zdaj pa so iz tega pekli kruh. Kajpa — mlinar je v teh okoliščinah v tej stiski 'nastrgal' nekoliko več meričnega, kakor mu je sicer pripadalo: Fujsove ženske so enkrat tedensko le še pekle kruh. Vsi pa so vedeli, da večno od njegove milosti ne bodo mogli živeti.

Takše okoliščine in pa srečno naključje v njihovem življenju, da namreč že imajo vsi dorasle otroke, so jim same od sebe narekemale, da se je moč rešiti iz življenjske stiske zgolj s porokami svojih otrok. Prvi pa sta bili na vrsti obe Mankici — Mankina in Filipova. Ker naposled je tudi resnica, da za moškega tako rekoč nikoli ni prezgodaj, pozno in celo kar prepozno, za žensko pa tako rekoč nikoli prezgodaj, pozno in celo kar prepozno, za žensko pa tako rekoč nikoli prezgodaj, pozno in celo kar prepozno pa kar hitro. Pa sta se tako materi Urša in Manka na moč ganili, katera bo prej spravila svojo hčer pod količjak dobro streho.

Sestrani pa tudi — prej še kar dobri prijateljici, sta se zdaj na moč gnali v tekmi za možem. Če je Mankina Mankica po postavnosti, po lepoti prekašala Filipovo, ki je povrh vsega še bila majhna, je pa ta imela srečo: ko zanalasč ji je pred tem umrla tetica, materina sestra, ki ni imela otrok in je zapustila Filipovi kar tričetr orla orne zemlje. To nikakor ni bilo malo v poljanskih okoliščinah, celo pa ne v položaju, v katerem so se znašli Picki po očetovi smrti in ko je bil Ivan domala vse zapravdal. V Poljani pa, vsaj v tistih časih, zgolj od lepote ni bilo moč živeti, poročiti pa se zgolj z njo tudi ne.

Ob taki nepričakovani doti se je sreča Filipovi na široko nasmehnila. Ker ravno tedaj je Lebarička — vdova z enim samim sinom Matjažem — iskala zanj primerne neveste.

Lebarička je imela hiško na tesnem vrtiču, zemlje pa tudi komaj za skop oral. Na vrtu je bilo — kajpa poleg hiše — prostora komaj še za eno jablo in poleg plota so se lahko stisnile še tri slive, izabela pred hišo pa se jim je spuščala kar po vsiljih.

Kajpa da si Lebarička nekoč niti pomisliti ne bi bila upala, da bi si bila iskala snaho ravno pri Fujsih. Zdaj pa je Urša kar voljna, da se pogovori z Lebaričko, to pa bolj zaradi hiške kakor zgolj zaradi njenega sina. Saj moža bi Mankica že še dobila, toda Urša je predobro vedela, da se mora hči poročiti kam k hiši, da bi se tudi sama z očetom vred tja preselila: na Fujsovem gruntu dolgo ne bo mogel nihče ostati.

V takih okoliščinah sta se Lebarička in Filipova Urša, Fujsova, lahko srečali in spleтали poroko, ne da bi bili prej povprašali — prva ne svojega sina Matjaža, druga pa ne svoje hčere Mankice.

Mankina Mankica — naša mati — ni imela take sreče. Njena mati ji je sicer namignila na Kranjčovega Mihala-Miško. Seve bi se bila Mankica rajši odločila — če se že mora na vsak način poročiti, in celo še v revščino — za Mihalovega starejšega brata Števana: ta bo imel vsaj streho nad glavo, in podedoval bo še nekaj zemlje. Povrh vsega pa je Števan tudi pogledoval za njo. To tem lažje, ker je Kranjčkova hiša v isti ulici. Toda pri Kranjčkovih je, kakor povsod v Poljani, tudi mati — bila je iz rodu Fujsov, Pic-kovica — odločala, kam in s kom se bo kateri sinov oženil. Prav gotovo pa si ni mogla želeti k hiši ženske praznih rok. In takrat so že vsi vedeli, da so Fujsi ostali brez zemlje, pa tudi brez sleherne dote.

Ko je Manka povedala hčeri Mankici, da se je tako rekoč že dogovorila s Kranjčkom, za Miško seve, je hči odločno zavrnila njeno odločitev: »To pa ne — ne in stokrat ne!« In še je dodala: »Se bova šla past na kakšen občinski kolnik, ki si ga bova najela, ha? Saj ne bo dobil nič zemlje, jaz pa tudi nimam nič. In mar bova pod grmom s cigani stanovala, ha? Rajši skočim v Muro!«

Se vedno je živela v svojih sanjah pri Muri, kjer je srečala toliko pomelajev, ki so se ji vsiljevali v ljubezen; zgolj v ljubezen, kajpa, ne pa v zakon! Nanje Mankica ni mogla računati, saj so bili vsi od nje bogatejši, vsaj zdaj. Kakršna pa se je znašla po polomu Fujsovine v revščini, ni mogla misliti na nikogar, ki bi imel kaj zemlje in celo še streho nad glavo. Toda lepa mlada ženska je tudi v tistih časih bila prepričana, da že v lepoti sami je skrite nekaj dragocene dote, ki lahko zamika. Vendar opredeljevanje vseh s stvari v poljanski resničnosti je bilo brezobzirno, skrajno sirovo. Milostnejše pa tudi ni moglo biti: prava resničnost je vedno sirova. V poljanskem močvirju je le zemlja mogla rediti človeka, kraja že slabše, beračenje pa najbolj slabo, a to le še kakšne stare pohabljenice. Da — in teh stvari ni bilo moč premakniti.

Mankičina mati si o življenju ni delala več nikakih prividov, jo je že dovolj naučila. Mlinar pa je bil v presojanju sveta le še bolj trezen, celo kar ga je bila sestra ogoljufala za krpo vrta, kjer si je bil kanil postaviti hiško. Vendar pa se v Mankičino poroko ni vtikal. Saj je bil kar ljubosumen na dekle, ki jo bo s poroko izgubil. Je pa vse to spretno prikrival.

(Nadaljevanje prihodnjič)

„Vzorna” skrb za družbeno premoženje

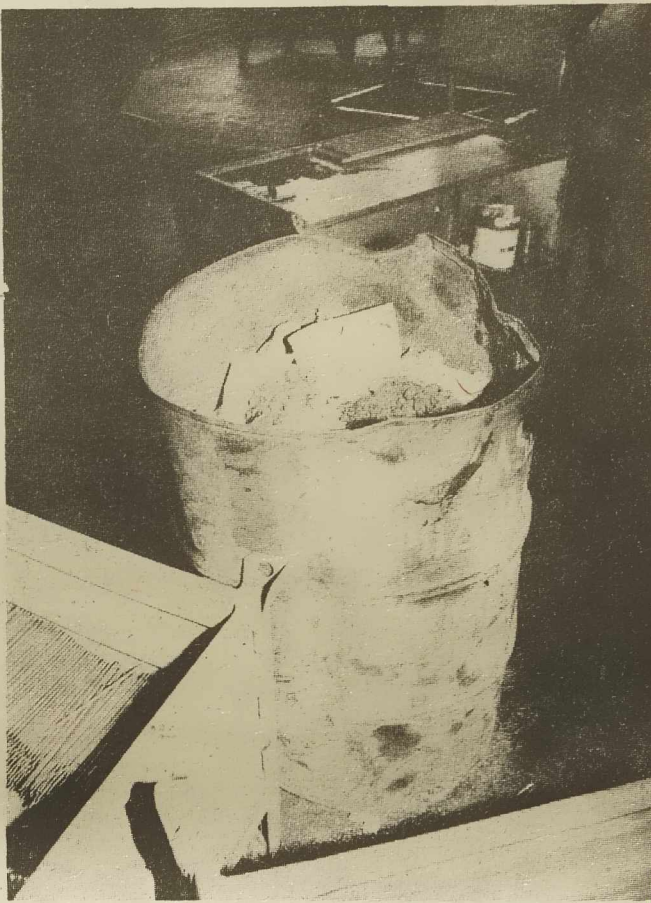
V nekaterih pomurskih organizacijah združenega dela ne skrbijo dovolj za požarno varnost — Po izdaji ureditvenih odločb pristopajo k odpravi pomanjkljivosti

Gmotna škoda na družbenem premoženju v Sloveniji, nastala zaradi požarov, je bila v preteklem letu enkrat višja kot leto prej. Sredi lanskega leta so zato sklicali na pogovor predstavnike temeljnih organizacij in od njih terjali temeljito akcijo, oziroma napore, da bi v posameznih organizacijah odpravili vse možne vzroke za požar. Taki posveti so bili tudi v pomurskih občinah. Požari na družbenem premoženju tudi pokrajini ob Muri niso prizanesli, spominimo naj le na ogenj v Imgradu Ljutomer, Lini v Apačah, sušilnici mesa v Murski Soboti, v skladišču teritorialne enote v Murski Soboti in še kje. Škoda, ki so jo prizadejali ognjeni zublji, gre v milijone. Na posvetu, kjer so udeležencem predložili dejansko stanje varnosti pred požarom v OZD, je bilo rečeno, da je treba možne vzroke za požar, ki se dajo hitro odstraniti, odpraviti do konca julija. In kako so se lotili odpravljanja napak?

IGRA Z VNETHJIVIMI SNOVMI

Zdaj, po šestih mesecih, na upravi inšpekcijskih služb v Murski Soboti ugotavljajo, da je delovni dogovor dal precejšnje rezultate, vendar ne v vseh

pomanjkljivo je vzdrževanje instalacij, zlasti pa električnih napeljav (na „zakrpane” varovalke so naleteli v skoraj vsaki TOZD), v posameznih delovnih okoljih vlada velika malomarnost (prenatrpani proizvodni in skladišni prostori ter hodniki, zakriti hidranti), potem neredna kontrola gasilnih aparatov in drugih naprav za gašenje, neučinkovita čuvajska služba (opravljajo jo v večini primerov invalidne osebe), prav tako so inšpektorji postali pozorni, da je posameznim delovnim skupnostim malo mar za izvore vode (vodnjaki, bazeni, pristop do obrežja potokov) in se zanašajo zgolj na gasilske cisterne in vodovodno omrežje. To pa še ni vse, na kar so postali pozorni delavci UNZ in požarne inšpekcije: ugotovili so tudi kar precej primerov, ko so delavci kadili v prostorih, kjer je to sicer prepovedano, saj so v bližini vnetljive snovi; srečali so se z nekaterimi primeri, ko delavci niso znali ravnati z aparatom za gašenje in še bi lahko naštevati. Splošna ugotovitev je: nekatere organizacije združenega dela požarni varnosti posvečajo premalo pozornosti. Dokaz za to ni le vse to, o čemer ste pravkar prebrali, ampak tudi ugotovitve, da nobena pomurska delovna organizacija nima delavca, ki bi v okviru svojih delovnih nalog in opravil iz-

Sod s protipožarnim peskom so v neki delovni organizaciji »prekrstili« v »koš« za odpadke. Vanj mečejo tudi razne vnetljive snovi in je tako na protipožarni »napravi« stalna nevarnost za požar.

skrbimo za nemoteno delo v naših organizacijah združenega dela in za normalno izpolnjevanje obveznosti do naših kupcev.

PARKIRIŠČE JE ŠE PRETESNO

Doslej je bilo naše razglabljanje o požarni varnosti v organizacijah združenega dela nekam abstraktno, sedaj pa pogledimo nekaj konkretnih primerov, na katere so postali pozorni delavci UNZ in požarne varnosti, ko so proti koncu leta obiskovali nekatera pomurska podjetja. V soboški Panoniji so ugotovili, da se lakirnica nahaja sredi proizvodne dvorane, dostopi in izhodi pa da so (bili) prezaloženi z gotovimi izdelki in surovinami in je tako onemogočeno dovolj učinkovito reševanje v primeru požara. In rešitev: izgradnja večjega skladišča za dokončane proizvode.

V delovni organizaciji Platana, TOZD Lesna predelava, je požarnovarnostna inšpekcija prepovedala nadaljnjo uporabo stare sušilnice lesa, in sicer vse dotlej, dokler je ne uredijo v skladu z predpisi. Je pa ta organizacija združenega dela že odpravila pomanjkljivosti na električni instalaciji, razsvetljavi in prezračevalnih napravah v lakirnici. Enako so dokaj hitro reagirali na ugotovitve v Agroservisu, saj so uredili ustrezno deponijo za odpadna olja, prav tako pa tudi parkirne površine, vsaj tako se glasi sporočilo inšpekcijskim organom. Žal pa, kar zadeva parkirišča, le ni moč verjeti, da jih je dovolj. O tem se lahko prepi-

čamo vsi, ko vozimo na Agroservis popravljat avtomobile.

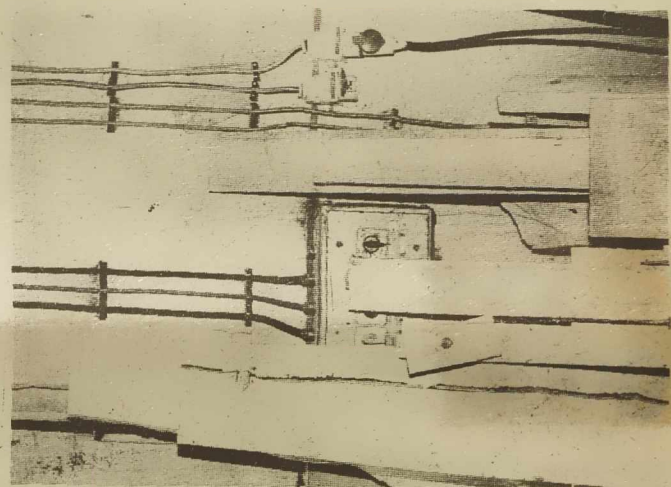
Skladišča vnetljivih snovi naj bi bila kar se da oddaljena od raznih drugih objektov. Petrolovo skladišče v bližini stanovanjskih poslopij in železniške proge v Murski Soboti je prav tako na neprimerne lokaciji. Zaenkrat ga ne bodo preselili, ampak si bo treba prizadevati za maksimalno požarno varnost. Doslej so že uredili deponijo za iztrošeno olje. K postavitvi skladišča za lahko vnetljive snovi pa bodo morali čimprej pristopiti tudi v Avtoradgoni, da bi tako nadomestili sedanje, ki je v neposredni bližini objektov. Ureditveno odločbo je prejel tudi Ljutomerski Imgrad. Gre za delovno organizacijo, ki se v svojem proizvodnem procesu vsak dan srečuje s hitro gorečimi materiali. Ugotovitve inšpekcijskih organov je podjetje zapisalo v svoj sanacijski program in upajmo, da ne bo ostalo zgolj pri tem. Res pa je, da nekaterih pomanjkljivosti ni moč odpraviti čez noč, ampak zahtevajo daljši čas, v nemalo primerih pa tudi precej sredstev. Ugotovili pa smo že, da nam takih odhodkov ne bi smelo biti žal, saj se bogato obrestujejo v primerni varnosti pred požarom.

„PLANIKA” ZA VZOR

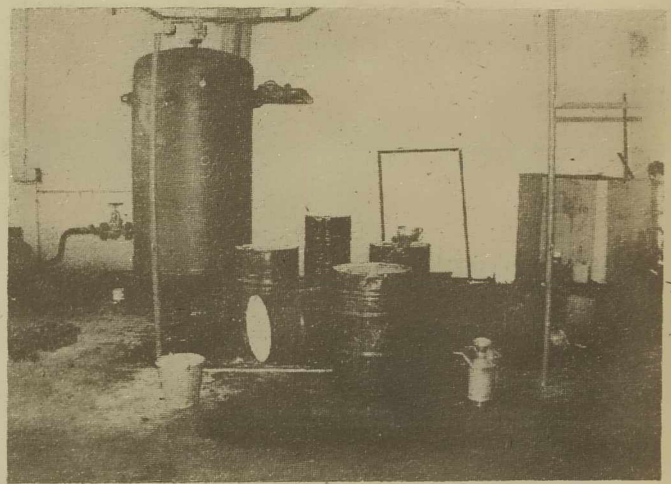
Med tistimi organizacijami združenega dela, ki so bile v preteklosti hudo prizadete zaradi požara, je tudi apaška Lina. Zdaj, ko je kolektiv zgradil sodobno proizvodno halo in druge prostore, je

seveda nevarnost za požar znižana na minimum, kar pa ne pomeni, da ni treba biti še naprej buden. Kot možen vzrok za požar je lahko tudi odvržen cigaretni ogorek. Odločno je treba podpreti prizadevanja nekadilcev Slovenije, ki se zavzemajo za to, da v nobenem delovnem okolju ne bi prižigali cigarete. Torej tudi v takih ne, kjer sicer ni neposredne nevarnosti za požar, na primer v kovinsko-predelovalni industriji. So pa v takih obratih druge nevarnosti za požar, na primer provizorično narejeno ogrevanje. Niso redki primeri, ko vidiš sod s kurilnim ali odpadnim oljem v neposredni bližini peči. V posameznih prostorih lahko naleti tudi na razlita olja. Ni treba posebej poudarjati, da so taka mesta stalna žarišča za pojav ognja, s tem pa tudi ne le za ogrožanje družbenega premoženja, ampak tudi delavcev. Pohvaliti pa seveda ne gre tistih organizacij, ki imajo

ve, ampak tudi sicer vlada v proizvodnih prostorih in skladiščih red. Tako je tudi prav. Sicer pa gre za nove objekte in potemtakem tudi drugače ne more biti. S tem pa ne želimo opravičiti tistih podjetij, ki sicer delajo s starejšimi osnovnimi sredstvi, saj je tudi v takih delovnih okoljih moč poskrbeti za red in čistočo ter seveda za požarno varnost. Za vse to bodo morale bolj skrbeti tudi nekatere delovne enote pomurskih družbenih kmetijskih organizacij, saj je požarna inšpekcija ugotovila, da imajo na deloviščih neprimerna skladišča za pogonsko gorivo, uskladiščenje re-produkcijskega materiala, ne skrbijo dovolj za stroje, ki da so prevečkrat izpostavljeni vremenskim neugodnim razmeram in še bi lahko naštevati. V tem članku želimo tudi opozoriti na nujnost rednega vzdrževanja strelvodnih naprav, na čimprejšnjo odstranitev prenosnih plinskih grelcev iz piščančjih farm

Električna insalacija v mnogih proizvodnih halah ni pravilno napeljana, drugod je dotrajala, nemalo pa je tudi primerov, ko so stikala za vključitev in izključitev naprav zakrita z gotovimi izdelki, deskami, paletami... kar onemogoča hitro izključitev naprav. Foto: UNZ Murska Sobota.

V posameznih proizvodnih prostorih je moč opaziti tudi tako podobo: Po tleh razlito olje, kar povzroča nevarnost požara, saj ga lahko zaneti iz malomarnosti odvržena vžigalica ali cigaretni ogorek.

prenatrpane proizvodne prostore. Inšpekcijski organi so nekaj takega ugotovili ne le v Panoniji, ampak tudi v lendavskem Varstroju in še kje. V TOZD Varis, in sicer v lakirnici, so nekateri delavci menda celo kadili. Še sreča, da se je to dogajalo v času remonta, drugače bi bilo najbrž huje.

Med organizacije združene dela, ki jim požarnovarnostna inšpekcija ob pregledu ni mogla česa posebnega očitati, sodi Planika v Turnišču, ki ne le da vzorno skrbi za požarnovarnostne napra-

in ureditev plinskih napeljav. Sicer pa tudi skladišči plina v Murski Soboti in Lendavi nista na primerni lokaciji, saj bi morali biti na samem.

Žal nam prostor ne dopušča še nadaljnje komentiranja in opozarjanje na napake v naši „skrbni” za družbeno premoženje in s tem (posredno) za nas same. Ohrabruje pa je vendarle spoznanje, da se v vseh delovnih organizacijah lotevajo odpravljanja pomanjkljivosti in da se stanje tako le izboljšuje.

ŠTEFAN SOBOČAN

Če bi tale posnetek prikazoval prostor, kamor odlagamo odpadne surovine (Dinos, Surovina), se ne bi zgražali. Žal pa se moramo, saj je slika z dvorišča ene izmed soboških organizacij združenega dela, katere dejavnost ni kovinska stroka.

organizacijah združenega dela. V mnogih so namreč ostali le pri obljubah, da bodo stanje izboljšali, kaj prida pa niso naredili. S takim prvotnim stanjem so se srečali tudi delavci UNZ in požarnovarnostne inšpekcije, ki so proti koncu leta obiskovali večino temeljnih organizacij združenega dela. Seveda, stanja niso le ugotavljali, ampak je padlo tudi nekaj mandatnih kazni. V večini primerov pa so naredili zapisnik, pozneje pa je bila izdana tako imenovana ureditvena odločba, v kateri je bilo določeno, doklej je treba odstraniti možne vzroke za požar in ovire, ki onemogočajo hitro intervencijo, če bi kje začelo goreti. Vzroki za požar so lahko seveda različni. Kontrolni pregledi so pokazali, da večina delovnih organizacij nima urejenih skladišč za vnetljive snovi,

ključno skrbel za požarno varnost, pač pa je ponekod ta obveznost „priključena” k drugim delovnim nalogom. To pa seveda ni prav! Nikakor pa ne v tistih podjetjih, kjer delajo z materiali, ki se radi hitro vnamejo. Zanašati se na to, da bodo gasili, če bo do požara prišlo, ni dovolj, ampak je treba stalno odklanjati in tako preprečevati, da se ogenj ne bo nikoli pojavil. Izdelek za službo požarne varstva se bogato obrestuje!

Seveda pa skrbi za požarno varnost v posameznih organizacijah združenega dela ni moč prepustiti zgolj na ramena posameznika. Nasprotno! Vsi delavci moramo posvečati tej nalogi ustrezno skrb in pozornost, saj s tem preprečujemo gmotno prikrajšanje družbenega premoženja, s tem pa tudi

KMETIJSKI KOMBINAT
RADGONA n.sol.o.

TOZD Kmetijstvo Črnci

Prodaja na javni licitaciji

naslednja osnovna sredstva:

	izključna cena
2 krožni brani	1 kom 2500 din
klinasta brana	2000 din
sejalnica Olt 4 redna	5000 din
2 obračalnik. Favorit	1 kom 1500 din
obračalnik Favorit	1000 din
robkalnik za koruzo	8000 din
plug dvobrazdni FE-35	2000 din
vodovodna črpalka z motorjem	1000 din
elektromotor	600 din
motor za Fe-35	6000 din
šrotar z motorjem	10.000 din
traktor MTZ-52	30.000 din
traktor Fe-35	30.000 din
traktor Fe-35	25.000 din
2 traktorja Fe-35	1 kom 20.000 din
traktor Fe-35	30.000 din
trakt. prikolica, 5-tonska	2000 din
trakt. prikolica, kiper 3-tonska	8000 din
kombi-fiat 430 F	18.000 din
2 avtomatski kljuki za Fe-35	kom 500 din
traktor Fe 533	20.000 din
2 pihalnika	kom 1000 din
kompresor z rezerva.	300 din
traktor Fe 533	30.000 din
traktorska gozd. prikolica	500 din

Licitacija bo v nedeljo, 25. januarja 1981 v Črncih pri Gornji Radgoni s pričetkom ob 9. uri.

Ogled vseh osnovnih sredstev je možen eno uro pred začetkom licitacije. Interesenti morajo položiti varščino v višini 10 odstotkov od izključne cene; kupljena osnovna sredstva pa takoj plačati in odpeljati.

Vse informacije v zvezi s prodajo lahko dobite po telefonu na številko (069 74-321) interno 54.

DRUŽBENO KOMUNICIRANJE PRI NAS IN VLOGA EKONOMSKE PROPAGANDE S POUČENJEM NA NAŠE LOKALNE MEDIJE — NAMEN PRILAGAJEČEGA PRISPEVKA JE SPOZNATI POMEN EKONOMSKE PROPAGANDE V NAŠEM KOMUNICIRANJU Z JAVNOSTJO

Ekonomska propaganda je pomemben element gospodarjenja

NAŠE DRUŽBENO KOMUNICIRANJE MORA BITI IZRAŽANJE NAJNAPREDNEJŠIH SIL SOCIALISTIČNE DRUŽBENE ZAVESTI

Družbeno komuniciranje pri nas je lepo ponazorjeno v naslednjih mislih Edvarda Kardelja:

»Izredno pomembno vlogo v družbenem življenju ima sistem javnega obveščanja in komuniciranja. To so tisk, radio, televizija in druga sredstva obveščanja, ali kakor jim navadno pravimo, mediji družbenega življenja. Toda to niso le mediji, temveč politična sila, ki lahko vpliva na družbeno zavest zelo progresivno ali pa zelo reakcionarno. Dandanes si mediji v rokah kapitalističnih družb in političnih kartelov v številnih državah predstavljajo večjo politično silo kot politične stranke in pogosto močnejše vplivajo na zavest ljudi kot katerakoli politična partija. Ti mediji so sposobni organizirati prave mednarodne kampanje v korist političnih sil, ki stoje za njimi.

Tudi v naši družbi pomenijo sredstva javnega informiranja in komuniciranja veliko politično silo. Naš tisk ne more biti orožje političnega boja za oblast niti sredstvo političnega monopola. V razmerah socialističnega samoupravljanja izraža pravzaprav množico samoupravnih interesov kot tudi stanje družbene zavesti pri spoznavanju skupnih družbenih interesov. Kot politične sile socializma je tisk hkrati sredstvo izražanja najnaprednejših sil socialistične družbene zavesti.

V praksi seveda ni vedno tako. Pri tem se naša družba srečuje s pojavi, kakor so enostransko in celo nepreverjeno in neresnično obveščanje, zanemarjanje splošnih družbenih interesov, podleganje senzacionalizmu in prilagojevanju... pa tudi vplivu socializmu, samoupravljanju in nacionalni enakopravnosti sovražnih sil.

Takšnim pojavom se mora naša družba vztrajno postavljati po robu, toda tako, da ne bo ogrožena svoboda socialističnega tiska, brez katere si ni mogoče predstavljati neoviranega izražanja številnih interesov niti družbene kritike niti socialističnega boja mnenj.

Očitno moramo politični sistem dopolniti z ustreznimi institucijami, ki bodo prispevale po eni strani k varstvu ustavnih pravic na področju javnega informiranja in komuniciranja pred vsakršnim birokratskim in podobnim dušenjem, in po drugi strani k uspešnejši obrambi družbe pred poškodbami, da se svoboda javnega informiranja in komuniciranja zlorabi za nehumane, neetične in nesocialistične cilje...

EKONOMSKA PROPAGANDA V KAPITALISTIČNIH RAZMERAH

Sestavni del komuniciranja v sleherni družbi je ekonomska propaganda. V kapitalizmu je ekonomska propaganda del buržuaznega sistema obveščanja v službi dobička in kapitalističnega proizvodnega odnosa in je neposredno integrirana v konkretne proizvodne odnose, v katerih je delavski razred v najem-

nem položaju. Ta ekonomska propaganda koristi vsem ciljem dobička. Dobitkarstvo je motivirano in pomeni v bistvu svojevrstno nasilje nad potrošnikom, ker se na njem prelamlja logika konkurence in tržne stihije, na tej podlagi pa se različni vidiki političnega pluralizma in monopolov v boju za oblast. Ekonomska propaganda vpliva na oblikovanje potrošniške miselnosti, potiska človeka in potrošnika v odvisnost od različnih proizvodnih monopolov, vlada posredno ali neposredno nad sredstvi obveščanja in drugimi oblikami propagande. Industrija vsiljuje z njo človeku okus in usmerja potrošniške želje, odkriva nove potrebe, primamlja v ospredje ljudi z globokim žepom, manipulira s potrošniki, upravlja z njihovim dohodkom in tako vpliva tudi na njihovo zavest.

EKONOMSKA PROPAGANDA V SOCIALISTIČNEM SAMOUPRAVLJANJU

Socialistično samoupravljanje, zasnovano na družbeni lastnini sredstev za proizvodnjo in osvobajanju dela, omogoča nadaljnji razvoj ekonomskih ciljev in družbenega bistva ekonom-

ske propagande. Ekonomska propaganda v socialistični samoupravni družbi mora temeljiti in izhajati iz bistvenih značilnosti samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in praktičnega odpravljanja pojavnih elementov in miselnosti kapitalistične ekonomske propagande. Smer njenega razvoja je potemtakem: ekonomska propaganda v funkciji in interesu samoupravnega družbenega dela z vsemi značilnostmi, ki izhajajo iz tega.

In kakšno je pri nas družbeno priznano mnenje zveze komunistov o tej dejavnosti, je razvidno iz naslednjih misli, ki so bile povedane na eni od sej pri republiški konferenci ZKS, ko so razpravljali o tej problematiki:

»Ekonomska propagandne službe, ki zbirajo, pripravljajo in posredujejo javnosti posebno gospodarska obvestila, so del našega tržno-plan-skega gospodarskega sistema. Trženje proizvodov in storitev je sestavni del poslovanja in razvoja organizacij zruženega dela. Od tega, kako je delovna organizacija, njen proizvod ali storitev prikazana v javnosti, je v mnogočem odvisen njen us-

peh na tržišču in njen prihodnji razvoj. Naša samoupravna družba zato ekonomsko propagando v načelu šteje za potreben in koristen element uspešnega gospodarjenja. Proizvajalec lahko s pomočjo te dejavnosti svojo proizvodnjo prilagaja potrebam trga, potencialnega potrošnika proizvodov ali porabnika storitev pa ekonomska propaganda obvešča o možnostih zadovoljevanja njegovih potreb in želja.

POMEN LOKALNIH INFORMACIJSKIH SREDSTEV V ZVEZI S PRENAŠANJEM SPOROČIL EKONOMSKE PROPAGANDE

Pokrajinski tednik ali lokalno radijsko postajo sprejemata bralec ali poslušalec »kot nekaj svojega«. Tako ima propagandno sporočilo preko teh medijev poseben psihološki učinek. Lokalni mediji prenašajo dogodke iz svoje neposredne okolice. V njih se piše in govori o domačih — poznanih ljudeh in tudi bralci ter poslušalci koristijo lokalna sredstva informiranja za svoje potrebe, ko na primer naročajo glasbo po željah ali male oglase.

(se nadaljuje)

Za stanovanje je potrebno varčevati

Skoraj ni družine, ki bi lahko z lastnimi sredstvi kupila stanovanje ali zgradila hišo, zato bi vas želeli seznaniti z možnostmi namenskega varčevanja za stanovanje pri temeljnih bankah združenih v Ljubljansko banko. Varčujete lahko z rednimi mesečnimi pologi ali z enkratnim polgom. Varčevati je potrebno vsaj dve leti. Pravico do posojila za stanovanje si lahko pridobite tudi s prodajo

prihranjenih deviznih sredstev in vezavo njihove dinarske protivrednosti ali z vezavo dinarjev.

Če se odločite varčevati za stanovanje ali hišo z rednimi mesečnimi pologi, dobite npr. po štirih letih na privarčevani znesek kar 200 % posojila in še 40 % za ohranjanje realne vrednosti hranilne vloge.

Na vsa vprašanja o varčevanju vam bodo odgovorili v vaši banki.

Ljubljanska banka

gorenjevarstroj

Delovna organizacija GORENJE-VARSTROJ Industrija in montaža, n. sol. o., Lendava

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Razpisna komisija delovne skupnosti skupnih služb

razpisuje

prosta dela in naloge

VODJE DSSS

Pogoj: visoka ali višja šolska izobrazba pravne, ekonomske, upravne, organizacijske ali podobne smeri, 5 let delovnih izkušenj na delih oziroma nalogah s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, družbeno politične in moralne vrline ter pozitiven odnos do samoupravljanja, da je državljan SFRJ.

Kandidate prosimo, da v roku 15 dni po objavi pošljejo pismene ponudbe s kratkim opisom dosedanjih zaposlitev ter podatke o strokovni izobrazbi na naslov: Gorenje-Varstroj 69220 Lendava, Industrijska ulica. Po izteku razpisnega roka bodo prijavljeni kandidati obveščeni v 30 dneh.

PROIZVODNO TRANSPORTNO PODJETJE
AUTORADGONA
GORNJA RADGONA

TOZD AVTOTRGOVINA — SERVISI

KMETIJSKI PROIZVAJALCI!

Koristite usluge našega prodajno-servisnega centra. Prodajamo vse proizvode in rezervne dele Industrije strojev in traktorjev Beograd (IMT). Hkrati opravljamo servise za vse proizvode IMT.

— Sprejemamo naročila za traktorje, priključke in druge izdelke IMT
— Prodajamo varnostne traktorske kabine za vse tipe traktorjev

— Vse informacije osebno ali po telefonu številka (069) 74311

tedenski koledar

SREDA 14. januar — Srečko ČETRTEK 15. januar — Pavel PETEK 16. januar — Marcel

kino

PARK MURSKA SOBOTA

14. in 15. januarja ob 18. in 20. uri ameriški barvni kinemaskopski film: PREPOVEDANE SANJE.

16. januarja ob 18. in 20. uri zahodnonemški barvni film: VROČICA POLETNIH NOČI.

KINO ČRENŠOVCI

16. januarja hongkongski barvni kinemaskopski film: ZMAJI TEŽKO UMIRAJO.

KINO VELIKA POLANA

16. januarja ob 18. uri ameriški barvni film: NEBO LAHKO POČAKA.

KINO LJUTOMER

14. januarja ob 17.15 in 19.30 uri ameriški film: AVTOPRALNICA.

KINO GORNJA RADGONA

14. januarja ob 19. uri ter 15. januarja ob 17. in 19. uri ameriški film: VISOKA TARČA.

16. januarja ob 19. uri italijanski film: AMERIŠKA VROČICA.

prodam

SOD ZA GNOJNICO in MOTORNO ČRPALKO, prodam. Gorica 48. M—66

OPEL KADET 1100 prodam ali zamenjam za mali traktor STAJER ali ZETOR 25. Ernest Baranja, Šalovci 211. M—67

HIŠO v Murski Soboti — vseljivo — takoj prodam. Ogled v soboto in nedeljo. Prvomajska 6. M—69

SAMOHODNI ŽITNI KOMBANJ v odličnem stanju s hidravliko, rezalna širina 190 cm, motor mercedes 180 diesel, prevoženih 920 ur. Vlado Kajzersberger, Benedikt 80. M—73

Osební avto MERCEDES 220 D, letnik 1970, prodam. Naslov v upravi lista. M—74

KRAVO, staro 10 let, s teletom in »doga« za sode, prodam. Ernest Hari, Fokovci 44. M—76

SVINJSKO MAST, BUČNO OLJE in PRAŠICE za zakol, prodam. Bakovci 134. M—79

TOVORNI AVTO MAGIRUS 5 ton, kiper, registriran do 1982 in tovorni avto TAM 4500 v nevoznom stanju, prodam. Naslov na upravi lista. M—80

FIAT 125 P. 1979, prodam. Informacije po telefonu številka 23-837 od 15. do 17. ure in v nedeljo dopoldne. Naslov: Kidričeva 17. M—81

HIDROFOR z enofaznim motorjem, prodam. Martin Ritlop, Dol. Bistrica 88. M—83

DVA PRAŠICA (cca 120 in 160 kg) za zakol, prodam. Naslov v upravi lista. M—84

HIŠO v vinogradu (7 x 9) z ohišnico in 40 a zemlje za vinograd prodam. Hiša ima opečno kritino, obokano klet in elektriko. Leži na območju radgonskih goric z lepim razgledom. Vrtna 13. G. Radgona. M—85

WARTBURG, odlično ohranjen, prodam za 70.000. Tomšičeva 12. telefon 22-078. M—86

KUHINJSKO MIZO s šestimi stoli, prodam. Štefana Kovača 13/11 Murska Sobota. M—87

KRAVO, mlado, 8 mesecev brejo, prodam. Ižakovci 82. M—88

ZASTAVO 101, letnik 1973, prvi registriran 1976, prodam. Ogled po 16. uri. Alojz Žekš, Vidonci 128, p. Grad. M—89

VESTNIK

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Ludvik Kovač (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Janez Kurbus, Dušan Loparnik, Feri Maučec (sport), Štefan Sobčan, Jani Stolin (dopisništvo), Branko Zunc, Endre Gönter (tehnični urednik), Nevenka Emri (lektor). Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/1 — Telefon: Novinarji 21-232, 21-064 in 21-383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelk, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21-064 in 21-383, dopisništvo Gornja Radgona tel. 74-597, dopisništvo Lendava tel. 75-085 in dopisništvo Ljutomer tel. 81-317 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Celoletna naročnina 250,00 din, polletna 125,00 din, za inozemstvo celoletna naročnina 600,00 din (400 Sch, 58 DM) — Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005 — Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100-620-000112-25730-30-4-1176 — Od 1.1.1980 izhaja Vestnik kot poltednik ob torkih in petkih — Cena posamezne številke 4 dinarje. Tiska ČGP Večer Maribor — Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

VESTNIK — Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer — Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/1 — Ureja uredniški odbor:

kupim

NEDOGRAJENO HIŠO v Murski Soboti ali v Radencih kupim. Informacije na telefon: 72-901. M—71

KOMBI PEČ za kopalnico (italijansko) kupim. Štefan Šiplič, Vučja gomila 27, Fokovci. M—77

razno

Obveščamo cenjene kmetovalce, da bomo 15. 1. 1981, začeli s predelavo oljaric. Priporoča se s kvalitetno predelavo OLJARNA GRAD. M—75

preklici

Preklicujem veljavnost spričevala elektrogospodarski šolski center Maribor, letnik 1978 na ime Martin Puhan, Bogojina 41. M—78

Preklicujem veljavnost zaključnega spričevala osnovne šole G. Radgona, za šolsko leto 1965/1966. Mirko Križan, Sp. Ščavnica 71, p. Gor. Radgona. M—100

Preklicujem veljavnost zaključnega spričevala gimnazije M. Sobota za leto 1944/1945 na ime Mira Pogačnik, Cankarjeva ulica, M. Sobota. M—90

Vaš prijatelj
VESTNIK

NAROČNIKI VESTNIKA IMAJO PRI MALIH OGLASIH IN ZAHVALAH 20 ODSOTKOV POPUSTA

V SPOMIN

11. januarja mineva boleče leto, odkar je prenehalo biti plemenito srce našemu dragemu možu, očetu in staremu očetu

Štefanu Flisarju

iz Brezovec

Med nami je nastala praznina, v naših srcih bolečina. Težko je spoznanje, da te ni več in nadvse boleča je resnica, da te nikoli več ne bo. Naše misli so pri tebi in tvoj dragi lik ostane v naših srcih do konca dni.

Hvala vsem, ki ste ga ohranili v lepem spominu!

Žalujoči: žena in sin Štefan z družino

ZAHVALA

Ob nenadni boleči izgubi drage sestre in tete

Anice Horvat

roj. Fujs

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, s cvetjem zasuli njen grob ter nam ustno ali pismeno izrekli sožalje. Iskrena hvala vsem sosedom za nesebično pomoč, kolektivu OZD »Mura«, govornici tovarišici Marti Tivadar za ganljive besede ob odprtem grobu, ABC Pomurki TOZD »Jelen« Kranj, g. župniku za pogrebni obred, tople besede slovesa in pevecem za ubrano petje. Še enkrat hvala vsem, ki ste jo imeli radi in z nami sočustvovali.

Žalujoči: brat in sestre z družino.

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni je v 87. letu umrla naša draga mama, tašča, babica in prababica

Terezija Zonik

roj. Bagari

Od nje smo se poslovili 30. 12. 1980 na pokopališču v Murski soboti. Zahvaljujemo se sorodnikom in družinam Vrečič ter Bedič za darovane vence, pevcem za odpete žalostinke in g. duhovniku za lep pogrebni obred. M. Sobota, Maribor, Jesenice

Žalujoči: sinovi: Štefan, Franci in Poldi, sname: Pepca, Anica in Ivanka, vnuki ter pravnuki.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, brata, dedka

Janeza Majca

iz Vaneče 57

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Prav tako iskrena hvala za prelepe cvetje in vence, ki ste mu poklonili v slovo. Posebna zahvala g. župniku in pevcem za pogrebni obred.

Žalujoči: žena, sin Viktor, hčerke: Angela, Helena, Ema in Marija z družinami, brata in sestre z družinami.

ZAHVALA

V 55. letu starosti nas je brez slovesa zapustila naša draga žena, mama in stara mama

Irma Lanšček

roj. Lipič iz Fokovec

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, botrini, prijateljem in znancem ter vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremljali na njeni zadnji poti, ji darovali vence, nas pa ob tej težki izgubi tolažili in nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se tudi zdravstvenemu osebju internega oddelka soboške bolnišnice, g. duhovniku za opravljeni pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke. GD Fokovci, kolektivu TOZD Pletilstvo Prosenjakovci in Dragici Jakiša za ganljivo slovo ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — prisrčna zahvala!

Fokovci, 31. decembra 1980

Žalujoči: mož Ernest, sin Jože z ženo Katiko, sin Ludvik z ženo Eviko, vnuka Ernest in Leon, stric Ludvik in Marija ter Jožek.

Doživetje, ki ostaja za vselej!

Gostitelji predsednika republike Josipa Broza Tita niso bili le državniki, suvereni in partijski voditelji dežel, ki jih je obiskoval. Nešteto krat so prišli ljudje na ulice svojih mest in vasi, da bi pričakali svojega najdražjega gosta, da bi pozdravili Tita in mu izkazali svojo ljubezen in spoštovanje. Dobrodošlice mu niso izrekli le v palačah in rezidencah, ampak tudi v tovarnah, šolah, po domovih. Kamorkoli je prišel, povsod je bil drag gost!

Kot vsak človek, ima tudi tovariš Janez Lanščak, nekdanji predsednik skupščine občine Murska Sobota, sedaj pa predsednik poslovnega odbora Ljubljanske banke Pomurske banke, spomine, ki živijo globoko v njem, ki ga bodo spremljali skozi vse življenje in o katerih govori s posebnimi čustvi. „Se sedaj se živo spominjam 2. in 3. septembra 1966, ko je predsednik Tito obiskal Pomurje. Kot predsednik skupščine občine sem imel izjemno priložnost, da sem bil oba dneva v neposredni bližini našega predsednika, ki je bil nadvse dobro razpoložen. K temu je prispevala tudi navdušena množica ljudi, ki so z velikim veseljem in ponosom spremljali tovariša Tita na vsej njegovi poti. Spominjam se, da smo ob potovanju skozi naselja proti Lendavi videli ljudi, ki so pred hiše postavili pogrnjene mize z rožami in s stalnimi klici in ploskanjem pozdravljali najdražjega gosta. Takole je v vodenju povedal tovariš Lanščak, ki je bil priča poplave čustev spominov in spoznanj, ki jih je doživel ob snidenju z našim predsednikom pred več kot štirinajstimi leti.

„PRIŠEL JE NAŠ OČEL!“

„Najbolj mi je ostal v spominu drugi dan obiska predsednika Tita, ko se je napotil peš od kinodvorane do gostinskega podjetja Zvezda v središču Murske

Sobote. Mesto je kazalo zares veličastno podobo, kajti vsa srca so bila s Titom. Pogled na osrednji Trg zmage, kjer se je gnetla velika množica, in na bližnje stolpnice, je bil ta dan enkrat. Ob tej priložnosti je tovariš Tito govoril Sobotčanom, kar je bil njegov prvi govor v javnosti po daljšem času. Predvsem je razlagal določene notranjepolitične naloge, ki stojijo pred narodi Jugoslavije. Po govoru smo imeli skupno kosilo v hotelu Zvezda. Po protokolu ni bilo predvideno, da bi imel kakšen nagovor tudi jaz kot predsednik skupščine občine.

Zato sem bil v veliki zadregi, ko mi je takratni predsednik izvršnega sveta SRS Janko Smole predlagal, da naj pozdravim predsednika Tita. Ta zadrega se je izražala tudi, ker nisem vedel, kakšne besede naj uporabim, da bodo izražale navdušenje, s katerim so ga sprejeli ljudje. „Razpreda svoje misli Janez Lanščak.

„Spomnil sem se tudi dogodke, ko smo šli v povorki skozi Mursko Soboto in nas je obkrožala velika množica ljudi. Pristopila je neka starejša ženica in jokaje izrekla besede: „Prišel je naš Tito, naš oče!“ kar je slišal tudi predsednik Tito. Ta dogodek sem zato omenil tudi v svojem pozdravnem nagovoru tovarišu Titu in njegovemu spremstvu. Imel

sem občutek, da ga je to še posebej prijetno ganilo. Nasploh pa je bilo sedeti zraven njega in se neposredno pogovarjati nenehno prijetno. Človek bi mislil, da lahko ob tej priložnosti govori le o velikih zadevah. Pogovor pa je stekel tudi o drobnih človeških zadevah, kajti predsednik Tito je našel čas tudi za vprašanja o lovu, o delu v njegovi delavnici na Brionih, kakor tudi o takratnih političnih dogodkih v državi in v svetu. Prav tako se je dalj časa zadržal tudi pri razgovoru o naravnih lepotaх Bajkala in nam

je tudi njegova izjava, ki jo je dal novinarjem Večera. Med drugim je rekel: „Nisem slišal jadikovanja. Menim, da o nekaterih težavah namerno niso hoteli spregovoriti. Obiskal sem veliko mest v Jugoslaviji, sem pa sem prišel po enaindvajsetih letih. Presenečen sem, kako zelo so ti ljudje napredovali v ustvarjanju novega življenja. V nekaterih pogledih ti kraji bržkone prednjačijo!“

„OBLJUBO JE IZPOLNIL!“

„Ko se je poslavljaj od nas v Pomurju, je še obljubil, da prihodnjic ne bo treba čakati dvajset let na njegov prihod. Kakor se je znal pošaliti, je dejal, da bi bilo to prepozno. Zato je tudi držal besedo in se že čez nekaj let vrnil v Pomurje, saj je skupno s tedanjim predsednikom Avstrije Jonasom slovesno odprl most na Muri, ki ga je označil kot most prijateljstva med državama in narodi. Zakaj, ime Tito pomeni v vseh jezikih sveta ime borca za svobodo, mir, srečo in dostojanstvo, za prijateljstvo med narodi in simbol, poslanstvo, poziv k nadaljnjim bojem v tem duhu.

Sicer pa sem se s predsednikom Titom večkrat srečal, vendar nikoli tako neposredno kot leta 1966. Kot mladinec sem imel priložnost videti predsednika na številnih paradah in proslavah v Beogradu, kjer sem živel dve leti in pol. Spominjam se še 1. maja pred dolгими leti, ko smo korakali mimo predsednika Tita, ko so bili v teh povorkah prikazani takrat še skromni gospodarski dosežki. Videl sem ga tudi v osvobojeni Ljubljani, ko je leta 1945 z balkona univerze pozdravil nepregledno množico ljudi kot partizanski komandant. Takrat se bil na vajah in sem govor poslušal v uniformi,“ je sklenil svoje misli tovariš Lanščak.

M. Jerše

GORENJE VARSTROJ LENDA

Večja izvozna usmeritev

Konec leta 1964 je bilo ustanovljeno podjetje Varstroj in takrat verjetno nihče ni pomislil, da bo v 16 letih obstoja postalo to podjetje največje v lendavski občini. Težak in hiter je bil razvoj, posebej po tistem, ko je podjetje Varstroj stopilo v veliko družino Gorenja. V Gorenju — Varstroj je danes zaposlenih 1150 delavcev, ki so lani ustvarili 850 milijonov dinarjev skupnega prihodka. To, kar najbolj razveseljuje, pa je, da se s svojimi izdelki čedalje bolj uveljavljajo na evropskem tržišču, zlasti iz izdelki varilne tehnike in opreme. Tako naj bi samo temeljna organizacija združene dela Varilna tehnika do konca lanskega leta ustvarila izvoz v vrednosti 50 milijonov dinarjev, letos pa naj bi se izvoz še povečal. Temeljna organizacija Varis je lani izdelala okoli 3500 sanitarnih kabin, novost pa je v tem, da to svojo proizvodnjo širi tudi na manj razvita območja v drugih republikah. Že v letošnjem letu bodo zgradili tovarno sanitarnih kabin v Odžakah, potem pa še v Imotskem. Zgodilo se je torej, da industrija lendavske občine pomaga pri razvoju nerazvitih, čeprav sama deluje v nerazviti občini. Gotovo bi bilo lepo, če bi v prihodnjih letih tudi druge delovne organizacije šle po tej poti, seveda pa bi morale postati ekonomsko močne. V zadnjem času pa veliko pozornosti posvečajo tudi proizvodnji izolacijskih materialov v temeljni organizaciji Purlen. Varstrojevi izolacijski materiali postajajo čedalje bolj iskani in pred to temeljno organizacijo je še veliko možnosti. Povečal se je tudi obseg montažnih del v tujini, saj varstrojevci že dolga leta opravljajo montažna dela domala po celi Evropi. Težave, ki jih pestijo, pa so predvsem pri nabavi prepro materiala, z železno železarno Jesenice pa se tudi še niso dogovorili za skupna vlaganja, saj bi morali surovino plačevati delno z devizami, teh pa seveda ni dovolj. Menijo, da v prihodnje ne bo kazalo izvažati za vsako ceno. V Gorenje Varstroj pa ne skrbijo samo za proizvodnjo, saj so v zadnjih letih veliko storili tudi pri rekreaciji delavcev pa tudi na kulturnem področju. Med prvimi so bili, ki so prevzeli patronat nad mednarodno slikarsko kolonijo v Lendavi, v goste so sprejeli umetnike, ustanovili svoje avto-moto društvo, ki je postalo znano doma in zunaj meja. Gradnja ene najmodernejših speedway stez pri nas jih je sicer veliko veljala, zato pa so v svet ponesli ime Lendava, in tako indirektno pomagali pri razvoju turizma in gostinstva. In še beseda dve o letošnjih načrtih: 307 milijonov dinarjev bodo usmerili v modernizacijo in razrešitev proizvodnje varilne tehnike, montažna dejavnost in proizvodnjo izolacijskih materialov ter sanitarnih kabin. Izvozili naj bi za 172 milijonov dinarjev, dodatno pa bi zaposlili okoli 50 novih delavcev, pretežno kvalificiranih.

Jani D.

Varilna tehnika Gorenje Varstroj Lendava se čedalje bolj uveljavlja na evropskem tržišču. Lani so teh izdelkov izvozili za 50 milijonov dinarjev, letos pa bo izvoz še večji.

PREDSTAVLJAMO VAM PRVAKE

S kolektivno igro do prvega mesta

Nogomet ima v Bakovcih že dolgoletno tradicijo, zanj pa med krajani vlada veliko zanimanje. Nogometaši Bakovec so kot pomurski prvak kar dvakrat sodelovali v vzhodni conski nogometni ligi. Po nekaj letih pa so zopet postali jesenski prvak v prvi medobčinski nogometni ligi. V desetih kolih so doživeli en sam poraz in vodijo z dvema točkama prednosti pred Beltinko iz Beltince. Dosegli so 32 golov in so druga najučinkovitejša enajsterica, medtem ko so prejeli le osem golov, kar je daleč manj od vseh moštev. To pa hkrati tudi pomeni, da imajo najboljšo obrambo. Za doseženi uspeh so zaslužni vsi igralci, ki so disciplinirano in vestno opravljali naloge tako na treningih kakor tudi na samih tekmah. Za uspeh pa so največ storili tudi Jože Rantaša — trener I. razreda — in pa prizadevni upravni odbor kluba na čelu s predsednikom Gezom Fistrom.

Po mnenju trenerja Jožeta Rantaša pa je k uspehu moštva največ pripomoglo to, da so pravočasno začeli s pripravami za tekmovalje in pa kolektivna igra moštva, kajti igralci so po kvaliteti dokaj izenačeni, kakor tudi velika želja za vstop v višje tekmovalje. Nogometaši Bakovec so te dni že začeli s pripravami za spom-

ladanski del tekmovalja. Trenirajo dvakrat tedensko v telovadnici, kjer si pridobivajo potrebne moči, kasneje pa bomo priprave nadaljevali na prostem. Računajo, da se bodo dobro pripravili tudi na nadaljevanje prvenstva in da bodo obdržali prvo mesto tudi ob koncu tekmovalja. V drugem delu imajo tudi dokaj

ugoden razpored tekem, saj z močnejšim nasprotniki igrajo doma. Sicer pa imajo v Bakovcih zelo perspektivno moštvo, ki je tudi najmlajše, saj znaša povprečna starost komaj 21 let. Razveselijo je tudi, da je bilo takrat moštvo dokaj disciplinirano. Žal pa ugotavljajo, da nimajo trenerja za pionirsko in mladinsko moštvo, kar se odraža pri rezultatih. To vprašanje bodo morali čimprej rešiti s trenersko organizacijo pri medobčinski nogometni zvezi v Murski Soboti. Na voljo imajo potrebno opremo in pa eno najboljših igrišč v Pomurju. Imajo tudi izredno delaven upravni odbor, ki se je zlasti izkazal pri gradnji klubskih prostorov, ki naj bi bili predvidoma dograjeni do prvega maja letos. To pa bo vsekakor za nadaljnji razvoj nogometa in tudi ostale športne dejavnosti velika pridobitev.

Feri Maučec

V Gerlincih so za napredek

Na minulem referendumu so se Gerlinci odločili za enega najvišjih krajevnih samoprispevkov v soboški občini. To so storili zavestno, saj je bilo v minulem obdobju iz sredstev krajevnega samoprispevka in solidarnostnih sredstev precej narejeno. Razširili in uredili so glavne vaške ceste, tako da so te najbolj urejene v okolici. Spoznanje, da je s skupnim delom in poštrevnostjo moč mnogo doseči, jih vodi v prihodnje plansko obdobje.

Tudi v naslednjih letih nameravajo urejati vaške ceste. Radi bi uresničili cilj, katerega so si zadali že pred leti, da naj bi pprimerna cesta do vsake hiše. Nameravajo tudi obnoviti staro šolsko poslopje, ki je najprimernejši prostor (razen gostilne), kjer se lahko sestanejo ali pripravijo kakšne prireditve. Radi bi kupili tudi zemljišče za nogometno igrišče, in tako uresničili dolgoletne želje mladih. V načrtu imajo tudi ureditev avtobusnih postajališč. Za tako visoko stopnjo krajevnega samoprispevka so se odločili predvsem zato, da bi sofinancirali asfaltiranje občinske ceste Cankova-Gornji Črnci-Fikšinci-Rogašinci. Ureditve te ceste je za sam kraj precejšnjega pomena, zato so vaščani na zboru občanov pred referendumom sklenili, da če bo prišlo do asfaltiranja omenjene ceste, družbenopolitične organizacije v vasi izdelajo predloge za posebne prispevke v denarju in delu.

Slabe ceste in neurejene prometne zveze z večjimi središči so zagotovo vzrok, da se premalo mladih ljudi odloča za življenje v domačem kraju, ki je že od nekdaj znan po urejenih vaških objektih in dobrih kmetovalcih. Tudi danes v Gerlincih prodajo precej mleka, živine in jabolk. V zadnjem času se je nekaj kmetovalcev odločilo za gojenje brezvirusnih sadik.

Ureditve in asfaltiranje ceste bo kraj gotovo poživilo, ga bolj približalo ostalemu svetu in dalo vaščanom nove spodbude.

Al. Grah